יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa niszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 224 | Łódź, Sroda, 27 września 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ז׳ תשרי תרצ״ד | № 224

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

יעדער מענש מוז געניסן פון פולע רעכט

אזא רעזאלוציע וועט היינט פארגעלעגט ווערן דער פעלקער-ליגע

גענף, 26 (ספ. טעל.)

דער פארשטעהער פון האיטי אין דער פעלקער-ליגע זאל מארגען פארלעזען א טעקסט פון א רעזאלוציע, אין וועלכען ס׳זאל אנערקענט ווערן יעדען מענש דאס רעכט צו שיצען זיין לעבען און פרייהייט, און אז אלע מענשען זאהן אונטער-

שיר פון ראסע זאל געניסען פון גלייכע רעכט. די וועלבע רעזאלוציע לעגט אויך פאר צו שאפען ביי דער פעלקער-ליגע א עמיגראציע-אמט, וואס זאל זיך פארנעמען מיט׳ן גורל פון די עמיגראנטען, וואס שטאמען פון דער מינדערהייט.

ווינארק. דער דייטשער אמבאסאדאר האט געבעטען אז זאל זיך אפשטעלען די פעראורדנונג. ליטווינאוו האט גע- ענטפערט, אז די סאוויעטישע רעגירונג איז גע-

וועו געצוואונגען צו דער רעגיע צוליב דער האנד לונג פון דער דייטשער מאכט בנוגע די סאוויעטישע זשורנאליסטען אין דייטשלאנד.

סאוויעטישע רעגירונג ארויסגעשיקט

אלע דייטשע קארעספאנדענטען פון רוסלאנד

לאנדאן, 26. (ספ. טעל.)

א שטאַ״קען אייגדרוק האט אין די פאליטישע קרייזען געמאכט די פעראורדנונג פון דער סאוויע- טישער רעגירונג, וועלכע האט ארויסגעשיקט פון מאסקווע אלע דייטשע קארעספאנדענטען און האט אויך אפגערופען די סאוויעטישע קארעספאנדענטען

פון בערלין. מיטהט הער׳ין דעם ערשטען קאנ- פליקט צווישען די סאוויעטען און דייטשלאנד.

מאסקווע, 26. (ספ. טעל.)

צוליב דעם ארויסשיקען פון די דייטשע זשור- נאליסטען פון מאסקווע איז פארגעקומען א מיינונגס אויסטויש צווישען דייטשען אמבאסאדאר און ליט-

דייטשע דיפלאמאטישע שטיק

איז דער מינדערהייטס-פראגע

פאריז. 26 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע צייטונגען לענקען די אויפ- מערקזאמקייט אויפ׳ן דייטשען פארשלאג וואס צילט איבערצוווייזען די מינדערהייטס-פראגע אין דער זעקסטער קאמיסיע פון דער פעלקער-ליגע. דורך אזא צוג ווילען די דייטשען נישט נאר זיך ארויסרוקען אויבענאן, נאר אויך איבערנעהמען

די איניציאטיוו פון פוילען, אז אלע מלוכות זאָ- לען איבערנעהמען די פארפליכטונגען וועגען שוץ פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. די דייטשען ווילען אויך שטרעבען צו לעזען די פראגע צי די דייטשע יודען זענען דייטשען אדער א נאציאנאלע מינדערהייט.

פאר 6⁵⁰ מיט דער באהן ביז ווארשא

אויף יום-כפור קיין גער

די היגע אפטיילונג פון „וואגאן-לי״ ארגאניזירט א רייזע צוגען פאר די, וועלכע פאהרען קיין גער אויף יום-כפור. אין ווארשא וועלען זיין צוגעגרייט ספעציעלע טראמוואיען, וועלכע וועלען צופיהרען די פאסאזשירען צו די ספעציעלע רעזערווירטע קאלעיסעס, וואס געהען קיין גער. די ספעציעלע צוגען וועלען אפגעהן דאנערשטאג 4.30 און 7.30 אווענט פון דער פאבריקס-באהן און פרייטאג פריה 5.20. —— בילעטען צו בעקומען אין ביורא „וואגאן לי״ פעטריקאווער 64 פון 9 ביז 1.30 און פון 3 ביז 8 אווענד.

א גמר חתימה טובה און א גוט יאהר

דעם פערלאג „נייער פאלקסבלאט״ מיט אלע זיינע מיט- ארבייטער ווי אויך דעם ה׳ און פערדינסטפולען פרעזעס און ראטמאן ה׳ פיעטר כארי און סעקרעטאר ה׳ צימערמאן מיט אלע סעקציעס ווי אויך אלע אונזער חברים מיטגלי- דער און כל ישראל ווינשט

די פערוואלטונג

פון דער סעקציע צייטונגס-פערשפרייטער ביים כליינהענדלער-פעראיין פאמארסקא 15

בעקאנטמאכונג.

דער יוד. בעקער-צעך

פילסודסקיעגא 57

פאדערט אויף אלע יודישע בעקער-מייסטער צו קומען היינט, מיטוואך, 7 אווענד אויף דער אויסערגעוועהנליכער

אלגעמ. פערזאמלונג

וועגן סובסקריפציע פון דער נאציאנאלער הלואה

די פערוואלטונג.

5232

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון

פליישער-הורטאווניקעס-פאריין

פאדזשעטשנא 10

פאדערט אויף אלע מיטגלידער ווי אויך נישט-מיטגלידער, וועלכע שחט׳ן אין שטאטישען, באלוטער און כוינער שחט- הייזער צו קומען היינט, מיטוואך, פינקטליך 7 א זייגער אווענד אויף דער אויסערגעוועהנליכער

אלגעמיינער פערזאמלונג

וועגן סובסקריפציע פון דער נאציאנאלער הלואה

די פערוואלטונג.

5231

א גליקליך און צופרידען יאהר

ווינש איך מיינע עלטערן, קרובים, פריינד, בעקאנטע, מיינע קונדען ווי אויך דעם ה׳ גרינשפאן, אינהאבער פון דעם פוטער-געשעפט „FUTRON״ פיעטריקאווער 66.

עקיבא פריינדליך,

צייטונגס-פערשפרייטער פיעטריק. 64.

אתרוגים

מובחרים

לולבים והדסים

פון דער ערשטער קוועלע איז שטענדיג צו בעקומען ביי

„אגרומי״

געז. מיט בעגרעניצטע האפט

לאדז, קאשטשעלנא 1, טעל. 133-33.

אתרוגים

לולבים והדסים

במקח השוה בהורט ועגצעל צו בעקומען ביי

Emanuel Kapelusz

PL. WOLNOŚCI 10.

אתרוגים

לולבים והדסים

פון טריעסט

שוין צו בעקומען אין הורט און עגצעל ביי

יודל קאפעלוש

4 באוואמיעסקא 4,

ביי קרעשאוו, פראנט, אין קאנפעקציע-געשעפט.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. און רעיעל איסגעפיהרט אויך אנדולאציע און מאניקור

ביי קערש, סקווערא 15

יודען! לאזט אייך נישט נארען יודען!

ארץ-ישראל-

אתרוגים

בעקומט איהר נאר אין „תוצרת ארץ-ישראל״, שרודמיעסקא 3.

אתרוגים

מובחרים

לולבים והדסים

צו בעקומען ביי

גאלדשטיין און ניסעל

נאוואמיעסקא 19, אין הויף „באר ווארשאווסקי״.

פאר

גאלד, ביזשוטעריע

און לאמבארד- קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

בעקאנטמאכונג.

דער ראבינאט און דער ועד הכשרות מאכען בעקאנט, אז נאר די אונטענאויסגערעכנטע שחט-הייזער געפינען זיך אונטער אונזער השגחה:

וזסכאדניא 50,

זאכאדניא 58,

סילינסקיעגא 34,

וואלבארסקא 8,

יוליוש-גאס 36

צעגלאנא 11 (באלוט),

גרינער מארק 9,

זשגאוסקא 4 (גייערס ראיאן),

קאמיענא 17.

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

DR.

Z. Aronson

פ״ויען-ארצט

צוריקגעקעהרט

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אווענט, זונטאג פון 10—1 בײטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

Dr. med. M.

Eliasberg

כירורג

צוריקגעקעהרט

פיעטריקאווער 80,

טעל. 117-87.

שרעקליכער שניט פון א שטורם-ווינד
פערניכטעטע שטעט—5000 דערהרגעטע

מעקסיקאָ, 26. (ספּ. טעל.)

לויט נישט אָפיציעלע ידיעות בעטרעפט די צאָהל קרבנות פון שרעקליכען שטורם־ווינד אין דער שטאָט טאַמפּיאָקאַ — 5000 פּערזאָן. יעדע קאָר מוניקאַציע איז איבערגעריסען: מען פאַרשטענדיגט זיך בלויז דורך ראַדיאָ. דריי פערטעל פון דער שטאָט, איז אינגאַנצען פערניכטעט. דער אינערן מיניסטער, וועלכער געפינט זיך אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע האָט ערקלערט אַז די מאַטעריעלע שאָדענס קען מען אַפילו נישט בערעכענען אין טאַמפּיקאָ האָט דער ווינט אָ'וועקגעטראָגען דאָס שפּיטאָל די צאָל־קאַמער און די באַהן־סטאַציע.

דאָס איז די גרעסטע קאַטאַסטראָפע וואָס איז פאָרגעקומען אין די לעצטע צעהנדליגער יאָהרען.

די פעלקער-ליגע-סעסיע
רופט נישט אַרויס קיין שום אינטערעס

גענף, 26 (ספּ. טעל.)

דער ביזאיצטיגער פערלויף פון דער פעלקער־ליגע־פערזאמלונג ווייזט נישט אַרויס קיין שום אינטערעס. די אויפמערקזאַמקייט איז קאָנצענטרירט אויף די הינטערקוליסען־ארבייט. מ'ערוואַרט נישט קיין שום סענסאַציעס, א חוץ אפשר די רעדע פון נעבעלס'ן.

מיניסטער בעק איז גענף
האַלט אפּ א רייהע קאנפערענצען

גענף, 26 (ספּ. טעל.)

מיניסטער בעק האָט היינט בעזוכט דעם ענגלישען אויסערן־מיניסטער סיימאָן און מיט איהם אָפּגעהאַלטען א לענגערע קאָנפערענץ.

דאַן איז מיניסטער בעק אויפגענומען געוואָרען מיט א פריהשטיק דורכ'ן דייטשען אויסערן־מיניסטער נוירַאַט און געבעלס.

אין אָוונד האָט מיניסטער בעק אויפגענומען מיט א מיטאָג דעם פראַנצויזישען אויסערן־מיניסטער פּאָל באָנקור.

אבלאַוועס אויף בעטלערס איז בערלין

בערלין, 26 (ספּ. טעל.)

פון האַמבורג מעלדעט מען, אַז בעת א גרויסע אַבלאַווע אויף בעטלערס זענען אַרעסטירט געוואָרען 1350 פּערזאָן. אַלע פעהיגע צו אַרבייט זענען אינטערנירט געוואָרען אין אַרבייטס־לאַגערן.

דער אורטייל איז סאַנאָקער פּראָצעס

סאַנאָק, 26 (ספּ. טעל.)

היינט איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל אין פּראָצעס וועגען ערמאָרדען די ענדעקישע טוער כודושיק און אָוואַק. דער קאָמיסאַר דרעווינסקי איז פערמשפּט געוואָרען אויף 5 יאָהר טורמע, דער פּאָליציאַנט סטאַנקעוויטש אויף 2 און א האַלב יאָהר טורמע און זאַיקאַ — 2 און א האַלב יאָהר.

פּוילישער שיף-פערקעהר
צווישען קאָנסטאַנץ און ארץ-ישראל

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאָניש יט"א).

מאָרגען, מיטוואָך דעם 27 ד.ח. קומט פאָר אין קאָנסטאַנץ די פייערליכע ערעפנונג פון דער ערשטער פּוילישער שיף־קאָמוניקאַציע צווישען קאָנסטאַנץ און ארץ־ישראל.

מצד דער פּוילישער רעגירונג בעטייליגט זיך אין דער פייערונג דער פּוילישער גענעראַל־קאָנסול אין רומעניען אַרצישעווסקי.

אין דער ערשטער אינאַוגוראַציע־רייזע נעהמען אַנטייל דער הויפּט־דירעקטאָר פון דער פּוילישער טראַנסאַטלאַנטישער ליניע אַלעקסאַנדער מעשטשיגסקי, מצד דער פּרעסע זענען פערטרעטען כאַר־אין פּוילען. מיט דער ערשטער רייזע פאָהרען מיט שטעהער פון 27 יודישע און פּוילישע צייטונגען העכער 700 פּאַסאַזשירען, דערפון 550 עולים.

רוזוועלט געגען אינפלאַציע
פאָרד'ס אריגינעלער קאַמף מיט'ן פּרעזידענט

וואַשינגטאָן, 26. (ספּ. טעל.)

די פּאָליטישע קרייזען ערוואַרטען אַן ערקלערונג פון פּרעזידענט רוזוועלט וועגען דער פערשטענדיגונג וואָס איז דערגרייכט געוואָרען אויף א קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון דער שטאָהל־אינדוסטריע, וועגען קויפען 600—700 טויזענד טאָן באַהן־שינעס צו א קלענערען פּרייז. עס ווערט אויך ערוואַרט א דעקלאַראַציע פון פּרעזידענט וועגען דער וואַלוטע־פראַגע, ווי מען שמועסט האָט דער פּרעזידענט אָפּגעוואָרפען די אינפלאַציע־פּראָיעקטען. דער פּרעזידענט שטרעבט צו בעקעמפען דעם קרעדיט דורך פערגרעסערען די קרעדיטען און גרויסע רעגירונגס - בעשטעלונגען פאַר דער אינדוסטריע.

ניו־יאָרק, 26. (ספּ. טעל.)

הענרי פאָרד פיהרט ווייטער דיין אָריגינעלען קאַמף מיט'ן פּרעזידענט רוזוועלט. פאָרד וויל נישט אונטערשרייבען דעם אַרבייטס־קאָדעקס פאַר דער אויטאָמאָביל־אינדוסטריע און גלייכצייטיג גיט ער זיינע אַרבייטער בעסערע בעדינגונגען ווי דער קאָדעקס זעהט פאָר. פאָרד האָט איינגעפיהרט א 32-שעה'ניגע אַרבייטס־וואָך בעת דער אַרבייטס־קאָדעקס זעהט פאָר 35 שעה אַרבייט א וואָך

„טיימס" וועגען דער בעציהונג פון דייטשלאַנד צו דער וועלט

לאָנדאָן, 26. (ספּ. טעל.)

„טיימס" דרוקט א צווייטע סעריע אַרטיקלען וועגען דער בעציהונג פון דייטשלאַנד צו דער וועלט. די צייטונג שרייבט, אַז אין דער אויסלענדישער פּאָליטיק רעדען די דייטשען מיט א גאַנץ אַנדערע שפּראַך ווי אַלע אַנדערע לענדער, אין דייטשלאַנד הערשט א מאָראַלישע בעוואָפענונג, מ'האָט אַריין אין דער בעפעלקערונג אין קאָפּ אַריין מלחמה־שטימונגען.

ערדציטערניש איז איטאַליען
מענשליכע קרבנות און מאַטעריעלע שאָדענס

רוים, 26. (ספּ. טעל.)

היינט האַלב פינף פאַרטאָג האָט מען צווישען סולמאָנאַ און פּעסקאַראַ געפיהלט א שטאַרקע ערד־ציטערניש. די צאָהל טויטע און פערוואונדעטע איז זעהר בעדייטענד. אין רוים אַליין האָט מען אויך געפיהלט עטליכע אונטערערדישע שטויסען וועלכע האָבען נישט געמאַכט קיין שאָדענס.

רוים, 26. (ספּ. טעל.)

די ידיעות וואָס קומען אָן פון די ערטער וואו ס'איז פאָרגעקומען די ערדציטערניש בעווייזען, אַז די מאַטעריעלע שאָדענס זענען זעהר גרויס, דאַגעגען איז פערהאַן ווייניג מענשליכע קרבנות.

דער רעדאַקטאָר פון „סטאַמפּאַ" קריטיקירט שאַרף די נאַצ.-סאָציאַליסטישע ראַסן-טעאָריע

רוים, (יט"א). דאָס שטילשווייגען פון דער איטאַליענישער פּרעסע בנוגע דער קריטיק אין בעצוג צום נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע רעזשים איז איבערגעריסען געוואָרען דורכ'ן רעדאַקטאָר פון דער גרויסער איטאַליענישער צייטונג „סטאַמפּא" סיניאָר פּיאַטצא וועלכער איז אַרויס מיט א שאַרפען אַנגריף געגען די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע ראַסען־טעאָריעס. פּיאַטצאַ שרייבט מיט שפּאָט וועגען דער אידענטיפיצירונג פון די בעגריפען ראַסע און נאַציע, וועלכע פאַלט אַריין אין א פערגעטערונג פון איהר אייגענער פאָרשטעלונג. די אַלע קאָנצעפּציעס שטעלען מיט זיך פאָר א פערגוואַלטיגונג פון דער ווירקליכקייט. פּיאַטצאַ טאַדעלט היטלער'ן דערפאַר, וואָס אַנשטאָט צו פעראייניגען די אייגענע היימישע פון גאַנצען פאָלק שאַפט ער א העכערע קלאַס, וואָס שטיצט זיך אויף דער אָפּשטאַמונג.

קעהרט אייך אפּ פון די בוגדים

וואַרשע. (יט"א) דער צענטראַל־קאָמיטעט פאַר דער אַנטי היטלעריסטישער ווירטשאַפטליכער אַקציע פערעפענטליכט פאָלגענדע אויפמאָנונג:

אין אונזער שווערער און פעראַנטוואָרטליכער אַרבייט ביים פּלאַנמעסיגען אַדורכפיהרען דעם בּאָיקאָט אויף דייטשע סחורות טרעפען מיר, ליי־דער אָן אויף שטיינער. עטליכע יודישע פירמעס רעכענען זיך נישט מיט דער פערצווייפעלטער לאַגע פון אונזערע שוצלאָזע ברידער אין דייטש־לאַנד און בעציהען ווייטער סחורות פון היטלער־לאַנד.

די דאָזיגע פירמעס שטעלען העכער זייערע פּריוואַטע פערדינסטען פון די בלוטיגע אינטערעסען פון יודישען פאָלק.

אויף אַן'אונפערשעמטען אופן טרייבען די דאָזיגע פירמעס חוזק פון אונזער אומגליק און מוטיגען דערמיט אונזער טויט־שונא היטלער.

יודישער קאָנסומענט! קעהר דיך אָפּ מיט עקעל פון די דאָזיגע שאַנדהאַפטיגע בוגדים, וואָס שטאַרקען די פערבלוטיגטע הענד פון די היטלעריסטישע רוצחים.

פערמאַכט דעם היטלערישען זשורנאַליסטען-קלוב אין ווין

ווין, 26 (ספּ. טעל.)

די פּאָליציי האָט ענטדעקט א צענטראַלע פון דער היטלערישער בעוועגונג, די פּאָליציי האָט פערמאַכט דעם קלוב פון די היטלערישע זשורנאַ־ליסטען און אַרעסטירט די מיטגלידער פון דעם דאָזיגען קלוב.

עקס-קייזער ווילהעלם האָט פלוצלונג פערלאָזען דאָרן

פּאַריז, 26 (ספּ. טעל.)

לויט א מעלדונג פון „פּאַרי סואַר" האָט קייזער ווילהעלם פלוצלונג פערלאָזען זיין שלאָס אין דאָרן וואוהין ווילהעלם איז פלוצלונג אָפּגעפאָהרען איז נישט בעקאַנט.

קאָנצענטראַציע-לאַגערן אין עסטרייך

ווין, 26. (ספּ. טעל.)

בעכטען איז פערעפענטליכט געוואָרען די פער־אָרדנונג וועגען קאָנצענטראַציע־לאַגערן פאַר פיינד פון דער מלוכה.

העריאָ'ס געזונד-צושטאַנד

פּאַריז, 26. (ספּ. טעל.)

אין געזונד־צושטאַנד פון העריאָ איז איינגעטרעטען א פערבעסערונג. די היץ איז געפאַלען.

מאַקדאָנאַלד וויל בעניייען די ווירטשאַפטליכע קאָנפערענץ

לאָנדאָן, 26. (ספּ. טעל.)

מאַקדאָנאַלד האָט אָפּגעהאַלטען א רייהע בעראַטונגען מיט'ן האָלענדישען פּרעמיער קאָלען, די געשפּרעכען זענען געפיהרט געוואָרען וועגען בעניייען די ווירטשאַפטליכע קאָנפערענץ

דער פּראַוואָסלאַווער מעטראָ-פּאָליט אין זאַגרעב
שיקט איבער די יודען גליקוואונשען צום נייעם יאָהר

בעלגראַד, (יט"א). ערב ראש השנה האָט דעם אויבער־ראַבינער דר. שוואַרץ אין זאַגרעב בעזוכט דער אָרטיגער פּראַוואָסלאַווער מעטראָפּאָליט און איהם איבערגעגעבען גליקוואונשען צום נייעם יאָהר. דער שריט פון מיטראָפּאָליט דר. דאָסיטעי איז מיט גרויס בעפרידיגונג אויפגענומען געוואָרען דורך דער יודישער בעפעלקערונג.

Dr
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָז
קראַנקהייטען
וואָלינער יעצט פּיעטריקאַווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אווו

ווייטערדיגער גאַנג פון לייפּציגער פּראָצעס
וואַן-דער-ליבע איז א נאָרמאַלער מענש

לייפּציג, 26 (ספּ. טעל.)

דער אינטערעס צום פּראָצעס וועגען אונ־טערצינדען דעם רייכסטאַג איז ווייטער גרויס. וואַן דער ליבע ענטפערט נישט מעהר אָדער יאָ, אָדער ניין. צוליב דעם זענען אַרויסגערופען געוואָרען די קרימינאַל־בעאַמטע, וועלכע האָבען איהם אויסגעפאָרשט.

די שטאַרקסטע מאָמענטען אין היינטיגען טאָג זענען די, ווען ס'איז געפאָרשט געוואָרען דער ענין וועגען פּרוב פון וואַן דער ליבע אונ־טערצוצינדען דעם בנין פון מיניסטעריום פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ און דעם מאַגיסטראַט אין נויקעלן. דאָס איז פאָרגעקומען דעם 26 פעברואַר. דער פאָרזיצער פרעגט איהם, פאַרוואָס ער האָט דאָס געטון. דער אָנגעקלאָגטער ענטפערט, ווייל אַזוי האָט ער געוואָלט.

די עקספּערטען האָבען ערקלערט, אַז וואַן דער ליבע איז פולשטענדיג נאָרמאַל.

די אָנגעקלאָגטע בולגאַרען ערקלערען, אַז זיי קענען אינגאַנצען נישט דעם בעשולדיגטען וואַן דער ליבע.

ווייטער גיט ערקלערונגען דער אָנגעקלאַ־גטער בולגאַר דימיטראָוו.

אוסישקין וועגען נאַציאָנאַל-פאָנד און אויספאָרשונגס-קאָמיסיע
זיין רעדע פאַר די פאָרשטעהער פון דער פּרעסע

ווין, 26. (יט"א טעלעגראַפיש).

אויף אַן'אויפנאַהמע פון דער פּרעסע, האָט אוסישקין געהאַלטען א גרויסע רעדע וועגען דער טעטיגקייט פון יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד און בכלל וועגען דער לאַגע פון יודישען אויפבוי־ווערק אין ארץ־ישראל, אין זיין רעדע האָט אוסישקין גערעדט וועגען דעם קאָלאָסאַלען פערנעהם אין דער ענט־וויקלונג פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע. ארץ־ישראל קען, לויט אוסישקינען, אויפנעהמען פיל מיליאָנען יודען. די ענטוויקלונג פון יודישען ישוב קומט פאָר אין אַן'אונגעהויערען טעמפּאָ, תל־אביב צעהלט איצט 70 טויזענד איינוואוינער. דער ווייטערדיגער ערפאָלג איז אָבער אָפּהענגיג פון דער יודישער ענערגיע און אָנשטרענגונג. ס'איז זעהר וויכטיג אַז די יודישע קאָלאָניזאַציע זאָל האָבען צו דיספּאָזיציע גרויסע באָדען־רעזערווען וועלכע זע־נען שוין לייכטער אויסגעשעפּט.

ווייטער האָט אוסישקין בעטאָנט אַז דער ניי'ער אַקציאָנס־קאָמיטעט האָט נאָך גאָרנישט אונטער־גענומען בנוגע דער אויספאָרשונגס־קאָמיסיע. וועל־כע דאַרפען זיך פערנעהמען מיט דער טעטיגקייט פון די רעוויזיאָניסטען, ס'זענען נאָר בעטראַכט געוואָרען פאָרשלאָגען וועגען צוזאַמענשטעל פון דער קאָמיסיע.

לאדז, 27 סעפטעמבער 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 27 סעפטעמבער 1933

אין לאנדאן און אין לייפציג

די צוויי משפטים וועגען דער שרפה פון רייכסטאג

ביי דער געשפאנטער אויפמערקזאמקייט פון דער גאנצער וועלט קומט איצט פאר אין לייפציג דער גרויסארטיגער יוסטיץ-ספעקטאקל, וואס איז אראנזשירט געווארן דורך די היטלעריסטישע פראפאגאנדע-רעזשיסערן. די הינטערקוליסן-זייטען פון פראצעס געגען די פלומרשטע אונטערצינדער פון רייכסטאג, וועלכע זענען אנגעקלאגט געווארן אויף דער בעשולדיגונגס-באנק, וועלען זיכער אויף די לייפציגער פערהאנדלונגען נישט אויפגעקלערט ווערן. דער פראצעס וועט אין די הענד פון די בערלינער נאצי-פיהרער דינען אלס ניי מעכטיג געצייג צו פערטושען דעם אמת און פאר זייער גרויסצוגיגען פאליטישען שפיל. דער פראצעס וועט אויסגענוצט ווערן, כדי צו בערעכטיגען אין די אויגען פון דעם אייגענעם פערטעמפטען המון די מורא'דיגע געוואלדטאטען. די אפטויטונג פון יעטוועדער אנדערען געדאנק, וואס עס האבען מיט אזוי פיל קאנסעקווענץ אדורכגעפיהרט די היטלעראווצעס.

אבער די וועלט, וועלכע איז נישט אנגעוויזען אויף דער היטלעריסטישער פרעסע און אויף די „גלייכגעשאלטעטע" גערמאנישע ריכטער, די וועלט האט אנדערע קוואלען פון וואנען געוואויר צו ווערען דעם אמת וועגען דער נאכט פון 27 פעברואר, ווען דורך די פלאמען פון ברענענדיגען רייכסטאג האבען זיך די נאציס פריי געמאכט די הענד פאר דער אומבארחמנותדיגער אויסראטונג פון זייערע געגנער. אין דעם געגענפראצעס, וואס איז פארגעקומען אין לאנדאן, האבען זיך בעטייליגט אינטערנאציאנאל בעקאנטע און געאכטעטע יוריסטען און אדוואקאטען. זייער ארבייט האבען זיי געטון אינגאנצען אומאפהענגיג, זיי זענען אפילו נישט ארויסגעגאנגען פון פארטייאישע סימפאטיעס, ווייל זיי אלע זענען נישט קיין קאמוניסטען און דא געהט וועגען רעאבילירען קאמוניסטען פון דער שווערער בעשולדיגונג. דאס לאנדאנער געריכט האט אויסגעהערט א רייהע פולקאם צופערלעסיגע עדות, דאס געריכט האט זיך בעקענט מיט דעם גרויסען דאקומענטען-מאטעריאל, וואס איז געזאמעלט געווארען אין שייכות צום פראצעס, עס האט אויסגעהערט די אויטאריטעטע מיינונג פון בעקאנטע פערזענליכקייטען, וועגען דער דעמאלדיגער פאליטישער לאגע אין דייטשלאנד, וועגען די אומשטאנדען פאר און נאך דער שרפה פון רייכסטאג און האט ארויסגעטראגען א קלארען אורטייל.

עס איז אויף 100 פראצענט בעוויזען געווארען די אומשולדיגקייט פון געוועזענעם פיהרער פון דער קאמוניסטישער רייכסטאג-פראקציע טארגלערן. עס איז בעוויזען געווארען מיט דער גענויקייט ביז צו איין מינוט, וואו טארגלער האט זיך געפונען אין אווענד פון דער שרפה, וואס ער האט געטון און מיט וועמען ער האט פערבראכט.

עס איז בעוויזען געווארען, אז נאר צוליב אויסגערעכנטע פאליטישען סאדיזם האלט מען טארגלערן „זיבען חדשים אין טורמע, דערביי 5 חדשים געשמידט אין קייטען ווי דעם שווערסטען פערברעכער, אז ער ליידט בלויז דערפאר, וואס ער האט פערטיידיגט די אינטערעסען פון די ארבייטער-מאסען אין דייטשלאנד (טארגלערס ערקלערונג פאר'ן לייפציגער געריכט)

פונקט אזוי איז מיט 100 פראצ. זיכערקייט בעוויזען געווארען די אומשולדיגקייט פון צווייטען בעשולדיגטען, דעם בולגארישען קאמוניסטישען פיהרער דימיטראוו. עס איז בעוויזען געווארען, אז אין די קריטישע צוויי טעג פון 26 און 27 פעברואר האט ער זיך געפונען אין מינכען, א מהלך פון 600 קילאמעטער ווייט פון רייכסטאג. עס זענען פאראנען עדות אין מינכען, מיט וועלכע דימיטראוו האט די צוויי טעג פערבראכט און ווען די דייטשע מאכט וואלט נאר געוואלט דערגרייכען דעם אמת, וואלט זי עס געקאנט טון מיט דער גרעסטער לייכטקייט. פונקט אזוי קאן אויפווייזען זייער אליבי די אנדערע צוויי בעשולדיגטע בולגארען: פאפאוו און טאנעוו.

אויפ'ן סמך פון פערהער פון א רייהע פולקאם בעגלויביגטע עדות האט דאס לאנדאנער יוריסטען-געריכט געשאפען א קלאר בילד פון וואן-דער-ליבען, אט דעם אויסטערלישען קרבן פון די אינסצעניזאטארען פון דער רייכסטאג-שרפה. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אין משך פון צוויי יאהר פאר דער שרפה פון רייכסטאג האט וואן-דער-ליבע קיין שום שייכות נישט געהאט צ דער קאמוניסטישער פארטיי און אויב מען קאן רעדען בכלל וועגען זיינע פאליטישע אנשויאונגען איז ער גיכער געווען געניגט צום פאשיזם, ווי צום קאמוניזם. דער דאזיגער וואן דער ליבע איז אויסערגעוועהנליך קורצזיכטיג, שיער נישט בלינד. כדי צו לייענען א צייטונג, מוז ער דאס בלאט האלטען דירעקט פאר די אויגען. און אט דער בלינדער איז עס לויט דער לעצטער ווערסיע פון דער בעשולדיגונג ארויפגעקראכען אויף דער וואנד פון רייכסטאג און זיך אריינבעקומען אין דער געביידע דורך א פענסטער. א חוץ דעם איז בעוויזען געווארען, אז דער זעלבער וואן דער ליבע איז א האמאסעקסואליסט און האט אלס אזעלכער פערקעהרט אין די העכערע קרייזען פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי, וואו עס געפינען זיך א רייהע האמאסעקסואליסטען.

דאס לאנדאנער געריכט האט קלאר בעוויזען, אז דער אונטערערדישער גאנג, וועלכער האט געפיהרט פון גערינגס פאלאץ אין דער געביידע פון רייכסטאג און דורך וועלכען מ'האט געקאנט פון דער געביידע אריינקריגען זיך און אריינברענגען די נויטיגע גרויסע מאסע ברען-מאטעריאלען, אז דער דאזיגער גאנג איז געווען אין די קריטישע טעג פערנומען דורך די נאציאנאל-סאציאליסטען.

דער געוועזענער בערלינער פאליציי-פרעזידענט גרזשעזשינסקי, וועלכער האט לויט זיין אמט געוואוסט אלע מינדעסטע סודות פון בערלין, פון די פארטייען, פון זייער ארגאניזאציע, פון זייער טעכניק, האט צונישט געמאכט די לעגענדע פון די היטלעראווצעס וועגען פלומרשטע ריזיגע קעלערס, וואס זאלען זיך האבען געפונען אונטער דער געביידע פון דער קאמוניסטישער צענטראלע אין קארל ליבקנעכט הויז און וואו מען זאל האבען ענטדעקט די געהיימע פלענער פון די קאמוניסטען מכוח אונטערצינדען דעם רייכסטאג און ארויסרופען אן אויפשטאנד.

אזא קאמפעטענטע פאליטישע פערזענליכקייט ווי פראפ. געארג בערנהארדט, דער קעניג פון די דייטשע פובליציסטען, האט אין לאנדאן מיט דער גאנצער קאטעגארישקייט ערקלערט, אז מצד די קאמוניסטען וואלט דאס אונטערצינדען דעם רייכסטאג געווען א הוילער וואנזין, וואס האט זיי געקאנט נאר ברענגען דעם גרעסטען שאדען און דאס האט די קאמוניסטישע פארטיי אויסגעצייכנט פערשטאנען. די שרפה פון רייכסטאג האט געקאנט נוצען ברענגען נאר די נאציאנאל-סאציאליסטען און אין בערלין האט מען טאקע געשמועסט וועגען א גאר אויסערגעוועהנליכער וואהל-באמבע, וואס די נאציס גרייטען דירעקט פאר די וואהלען צום רייכסטאג.

דאס רייכס-געריכט אין לייפציג וואלט גאנץ גרינג געקאנט צוקומען צו די אמת'ע קוואלען פון בראנדיצען פערברעכען דורך פשוט'ע מיטלען, דורך איינפאכע פראגען און פעסטשטעלונגען וואלט מען געקאנט לייכט צוקומען צום אמת וועגען די אונטערצינדער פון רייכסטאג. אבער דאס וואלט בעדייט ארויסטרעטען געגען רעזשים, דאס וואלט געהייסען ווארפען א באמבע אין סאמע הארץ פון דער נאציאנאל סאציאליסטישער פארטיי. און דערויף וועט דאס „גלייכגעשאלטעטע" דייטשע געריכט זיך נאטירליך נישט דערלויבען. דאס געריכט אין דייטשלאנד איז אן ארגאנישער טייל פון גאנצען סיסטעם און וועט דאס סיסטעם פערטיידיגען אויף זיין געביט פון געריכטס-זאל, פונקט ווי די שטורמיסטען פערטיידיגען עס אויף זייער אופן אין די טורמעס און אין די קאנצענטראציאנס לאגערן. (פ.פ.ק.)

באיקאט אויף אלע פראנטען!

די קאמפאניע געגען היטלער'ן און זיינע משרתים

אין אן ארטיקעל וועגען אומבעדינגטער נויטווענדיגקייט צו פיהרען דעם באיקאט געגען היטלער-דייטשלאנד שרייבט ד"ר צ. שאבאד אין ווילנער „טאג":

אין וואס דארף זיך אויסדריקען אונזער קאמף מיט דעם ווילדען געפעהרליכען שונא? ס'איז קלאר אז דער איינציגער מיטעל, וואס געפינט זיך אין אונזערע הענד, איז נישט געוועהר און אויך נישט דיפלאמאטיע, צו וועלכער מיר האבען קיין צוטריט נישט, נאר אויסשליסליך: באיקאט!

באיקאט אויף אלע פראנטען, שטרענג סאלידארער, אויף הונדערט פראצענט דורכגעפיהרט!

קיין שום דייטשע אינטערעסען, נישט פערזענליכער, נישט פון וועלכע ס'איז גרופעס אדער פארטייען, נישט אפענע, נישט פערשטעלטע טארען נישט זיין קיין שטערונג דורכצופיהרען דעם באיקאט פון דייטשע סחורות און דייטשע פראדוקציעס. ס'איז גאר קיין ספק נישט, אז אזא באיקאט מוז דער איצטיגער דייטשער רעזשים זעהר טיף שפירען.

ס'איז מעגליך, אז דאס וועט אויך די איצטיגע דייטשע אנפיהרער נישט אפשרעקען; מעגליך, אז זיי וועלען זייערע אכזריות נישט אפשטעלען און אפשר נאך מיט א גרעסערער ווילדקייט זיך נוקם זיין אן די אומגליקליכע דייטשע יודען, אבער, אז די שטארקע פערמינערונג פון עקספארט פון דייטשלאנד וועט פערערגערען איהר עקאנאמישען מצב, פערשטארקען די אומצופרידענהייט פון פאלק און אפשוואכען דעם גלויבען אין „פיהרער" — איז גאר קיין ספק נישט. און אויב דאס איצטיגע דייטשלאנד וואלט באמת געווארען איזאלירט כאטש דורך די יודען פון דער גארער וועלט אליין בלויז אויפ'ן עקאנאמישען געביט, וואלט דאס געווען איינער פון די מאמענטען, וואס קענען פיהרען צום אפשוואכען די מלחמה-פעהיגקייט פון דייטשלאנד און אויך פון דעם היטלעריזם בכלל. אגב וואלט דאס געווען אויך א מעמענטא פאר די שאוויניסטען פון אנדערע לענדער, וואס קוקען אויפ'ן היטלערישען אנטיסעמיטיזם מיט בעגייסטערונג און קנאה, קלערענדיג איהם איינצופיהרען אויך ביי זיך.

עטוואס איז שוין געטון געווארען אין דער קאמפאניע געגען היטלערן און זיינע משרתים, עטוואס האבען שוין די בלוטיגע היטלעריסטען דערפיהלט פון דעם יודישען באיקאט, דאס זעהט מען פון די זיסע רייד, מיט וועלכע זיי לייקענען אפ זייערע מעשים תעתועים פאר דער אייראפעאישער געזעלשאפטליכער מיינונג און פון די שלוחים, וועלכע זיי שיקען פונאנדער, כדי אפצווענדען דעם באיקאט. אט טאקע דעריבער מוז מען זעהען דעם דאזיגען קאמף נישט אפצושוואכען. נאר פערקעהרט, פערשטארקען ביז גאר, ביז'ן פולען נצחון. רייד אליין, פראטעסטען דורך ווערטער קענען בלויז ברענגען דעם גרעסטען שאדען. ס'מוזען קומען מעשים, אן ארגאניזירטער סאלידארער באיקאט! אויב נישט, אויב יחידים אדער גרופעס וועלען צוליב זייערע עגאאיסטישע אינטערעסען שליסען סעפאראטע אפמאכען מיט דער איצטיגער דייטשער רעגירונג, אדער מיט פריוואטע דייטשע פירמעס, וועט דאס נאר זיין דער גרעסטער בזיון, א בגידה געגען דעם קיום פונ'ם יודישען פאלק און אן אונטערשטיצונג פאר דעם געפעהרליכסטען שונא פון דער מענשליכער קולטור — דעם היטלעריזם!

העריא וועגען זיין בעזוך אין רוסלאנד

אין סאוועטען-פערבאנד הערשט די „מיסטיק פון לערנען זיך"

אין ווישי אין בנין פון קאזינא האט דער געוועז. פראנצויזישער פרעמיער עדואר העריא געהאלטען א פארטראג וועגען זיין רייזע איבער מזרח-אייראפע. דער זאל איז געווען איבערפולט, צווישען די אנוועזענדע זענען געווען עטליכע געוועזענע מיניסטארען און דעפוטאטען, פיל סענאטארען און הויכע בעאמטע, וועלכע פערברענגען דעם זומער אין ווישי, אויך אנגעזעהענע מיטגלידער פון דער ראדיקאל-סאציאליסטישער פארטיי. העריא'ס ארויסקומען אויף דער טריבונע איז בעגלייט געווארען מיט א שטורם פון אפלאדיסמענטען.

אנגעהויבען האט העריא פון די לענדער, וועלכע ער האט בעזוכט פאר די סאוויעטען: גריכענלאנד, בולגאריען, לעטלאנד און טערקיי.

גריכענלאנד האט אין די יאהרען פון נאך דער מלחמה א סך געארבייט איבער איהר אינערליכער רעארגאניזאציע. אין דער אויסערן-פאליטיק קערעוועט זי זיך מיט סימפאטיעס צו פראנקרייך, דעריבער איז דאס לאנד ווערט א בעזונדערען אינטערעס און סימפאטיע.

לעטלאנד, וואו, ווי עס שטרייכט אונטער העריא, מען האט איהם בעזונדערס ווארעם אויפגענומען, איז אויך זעהר פריינדליך געשטימט בנוגע פראנקרייך. אין ריגע עפענט זיך אפילו א פראנצויזישער ליצעי.

בולגאריען פערדינט די אויפמערקזאמקייט, נישט קוקענדיג אויף די פעהלער, וואס עס איז בעגאנגען דער געוועזענער בולגארישער צאר, וועלכער האט „פערגעסען פון וואנען ער שטאמט און בעהאלטען פאר זיין פאלק די אמת'ע צילען פון דער מלחמה". דאס בולגארישע פאלק איז געבילדעט, ארבייטסאם און גאסטפריינדליך, נאר אומגליקליך. און עס וויל נאר איין זאך: דערנעהנטערונג מיט פראנקרייך.

טערקיי איז גרינדליך רעארגאניזירט. דער איסלאם פערשווינדט פאמעליך, די רעפארמען פון קעמאל-פאשא האבען געמאכט פון טערקיי א לאנד, וואס איז „עהנליך, לויט דעם רעזשים צו דער פראנצויזישער רעפובליק". דער איצטיגער דיקטאטאר פון טערקיי איז א גרויסער מלוכה-מאן און דערצו א פיינער פסיכאלאג. די דערנעהנטערונג מיט אזא לאנד ליגט אין די אינטערעסען פון פראנקרייך.

איבערגעהענדיג צו די סאוויעטען, האט העריא פאריסגעזאגט, אז ער קלויבט זיך נישט פאלעמיזירען: זאלען די צוהערער נאכדעם וועגען דעם זיך פערטראכטען..."

— צי קען מען זיך נישט רעכענען מיט א לאנד, וואס פערנעהמט א זעקסטעל פון ערד-קוגעל און פארמאגט א בעפעלקערונג פון 161 מיליאן מענשען?

העריא בעקענט די אודיטאריע מיט די גרונדלאגען פון דער סאוויעטישער קאנסטיטוציע און שטרייכט אונטער, אז ביי דער טענדענץ פון קאנצענטראציע פון דעם מלוכה-בוי לאזט די רעגירונג איבער פולע פרייהייט די בעזונדערע טיילען, וועלכע פערמאגען זייער אייגענע שפראך, ליטעראטור, מען לאזט זיי אפילו אייגענע אדמיניסטראציע".

— אט אין דעם ליגט די מאכט פון דער סאוויעטישער רעגירונג!

איצט ווי פריהער איז רוסלאנד אן אגרארלאנד. די ערד ווערט בעארבייט הויפטזעכליך אויפ'ן יסוד פון קאלכאזען, נאר עס זענען נישט אויסגעשלאסען אויך אינדיווידועלע בעלעבאטישקייטען.

— איך האב בעזוכט די פערווארפענסטע ווינקלען, ערקלערט פייערליך העריא, און קאן זאגען, אז אויב כ'האב געזעהען דעם הונגער אין יאהר 1922 האב איך איהם אין יאהר 1933 נישט געזעהען!...

אין רוסלאנד הערשט, ווי עס בעהויפט העריא, א בעזונדערע „מיסטיק פון לערנען זיך" דאס לאנד האט זיך גענומען פיבערהאפט צום בויען מאשינען. „עס וועט אדורך א קורצע צייט, זאגט פארויס העריא, און רוסלאנד וועט קאנען ארויספיהרען קיין אויסלאנד מאשינען פון אייגענער אויסארבייטונג".

דער דניעפראסטראי האט אריינגעבראכט העריא'ן אין התלהבות, דאס איז אן איינריכטונג, וואס קאן געשטעלט ווערען אלס מוסטער אין דער וועלט. ארום דעם דניעפראסטראי זענען אויסגעוואקסען גאנצע שטעט פון אלומיניום, אייזען, שטאל... אין משך פון 18 חדשים איז אויסגעוואקסען דער באלטישער קאנאל; עס ווערט פערענדיגט דער קאנאל מאסקווא — וואלגא. די ארבייט איז רעארגאניזירט אויף אזא אופן, אז „יעדער טראגט די פעראנטווארטליכקייט פאר זיין ארבייט".

— סאוויעט-רוסלאנד האט א סוף געמאכט צו דער ביוראקראטיע, כדי צו ארגאניזירען די ריכטיגע ארבייט, זאגט העריא.

די רויטע ארמעע ציילט 623.000 מאן, ערשטקלאסיג מאטעריאל מיט א פרעכטיגער טעכנישער ארגאניזאציע. די רעגירונג ערטיילט איהר א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט.

די אינטעליגענץ טרוימט נאר דערפון וועגען אריינטרעטען אין ענגען קאנטאקט מיט דער פראנצויזישער אינטעליגענץ.

דאס פאלק, נישט קוקענדיג אויף דער פערשידענהייט פון ראסע, פאליטישע אנשויאונגען, און רעליגיע זוכט אויך א דערנעהנטערונג מיט פראנקרייך.

— וועלען מיר עס דאך נישט אפשטויסען, פערקעהרט, מיר וועלען ארבייטען איבער דעם פערשפרייטען פון דער פראנצויזישער ווירקונג איבער דער וועלט! פערענדיגט העריא זיין פארטראג און פערלאזט די טריבונע אונטער רוישענדע אפלאדיסמענטען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואָך 27 ז תשרי תרצ"ג

סעפּטעמבער

זון-אויפגאַנג 5.28
זון-אונטערגאַנג 5.26

נייע רעגיסטראַציע פֿון יאהרגאנג 1913

הויבט זיך אָן דעם 1 אָקטאָבער און ענדיגט זיך דעם 30 נאָוועמבער ה. י.

(2) דער לאָדזשער רעגירונגס-קאָמיסאַר, אינזש. וואצלאַוו וואָיעוואָדזקי, האָט אונטערגעשריבען אַ מודעה וועגען מעלדען זיך צו אַ רשימה פֿון באַפּאַראָוצעס, פֿון דעם יאָהרגאַנג 1913, ווי אויך פֿון די מענער פֿון יאָהרגאַנג 1910 און עלטערע, וועלכע האָבען זיך לעת עתה צו דער רעגיסטראַציע אין ערגעץ נישט געשטעלט און נישט אַריינגעצויגען געוואָרען אין די פּאַבאָר-ליסטעס.

די דאָזיגע מודעה איז נוגע די מענער פֿון די אַנגעגעבענע יאָהרגענג, וואָס וואוינען שטאַביל אין לאָדז (אָהן חילוק פֿון גמינע-אַנגעהעריגקייט און געבורטס-אָרט), ווי אויך, וואָס וואוינען צייטווייליג אין לאָדז — בעת עס גייט די רעגיסטראַציע, ד. ה. פֿונ'ם 1. אָקטאָבער ביז'ן 30 נאָוועמבער ה. י. — און האָבען נישט קיין שטענדיגען וואוין-אָרט אין לאַנד.

עס דאַרפֿען זיך אויך רעגיסטרירען די יעניגע, וואָס פֿאַרברענגען צייטווייליג אין לאָדז, בעת עס גייט אָן די רעגיסטראַציע און זיי קאָנען נישט, צוליב אַ וואָסערער נישט איז סיבה איבערשיקען אין דעם גמינע-אַמט, וואו זיי זענען צוגעשריבען, אַז זיי וואוינען דאָרט — אַ שריפטליכע מעלדונג צו דער רשימה.

די פּאָבאָראָווצעס פֿונ'ם יאהרגאַנג 1913 בעדאַרפֿען זיך צו מעלדען אין דעם פאָלגענדען סדר:

פֿון 1. קאָמיסאַריאַט

דעם 2 אָקטאָבער —	פֿון A ביז E
„ 3 „ —	„ F ביז J
„ 4 „ —	„ K ביז M
„ 5 „ —	„ N ביז R
„ 6 „ —	„ S ביז U
„ 7 „ —	„ W ביז Z

פֿון 2. קאָמיסאַריאַט

דעם 9 אָקטאָבער —	פֿון A ביז J
„ 10 „ —	„ K ביז P
„ 11 „ —	„ R ביז Z

פֿון 3. קאָמיסאַריאַט

דעם 12 אָקטאָבער —	פֿון A ביז B
„ 13 „ —	„ C ביז E
„ 14 „ —	„ F ביז G
„ 16 „ —	„ H ביז I
„ 17 „ —	„ J ביז K
„ 18 „ —	„ L ביז M
„ 19 „ —	„ N ביז O
„ 20 „ —	„ P ביז R
„ 21 „ —	„ S ביז Sz
„ 23 „ —	„ T ביז W
„ 24 „ —	Z

פֿון 4. קאָמיסאַריאַט

דעם 25 אָקטאָבער —	פֿון A ביז E
„ 26 „ —	„ F ביז Ch
„ 27 „ —	„ I ביז K
„ 28 „ —	„ L ביז N
„ 30 „ —	„ O ביז R
„ 31 „ —	„ S ביז T
„ 2 נאָוועמבער —	„ W ביז Z

פֿון 5. קאָמיסאַריאַט

דעם 3 נאָוועמבער	פֿון A ביז B
„ 4 „	„ C ביז E
„ 6 „	„ F ביז G
„ 7 „	„ H ביז I
„ 8 „	„ J ביז K
„ 9 „	„ L ביז M
„ 10 „	„ N ביז O
„ 13 „	„ P ביז S
„ 14 „	„ T ביז W
„ 15 „	Z

פֿון 6. קאָמיסאַריאַט

דעם 16 נאָוועמבער —	פֿון A ביז Z

פֿון 7. קאָמיסאַריאַט

דעם 2 אָקטאָבער —	פֿון A ביז C
„ 3 „	„ D „ F
„ 4 „	„ G „ Ch
„ 5 „	„ I „ K
„ 6 „	„ L „ N
„ 7 „	„ O „ R
„ 9 „	„ S „ T
„ 10 „	„ U „ Z

פֿון 8. קאָמיסאַריאַט

דעם 11 אָקטאָבער —	פֿון A ביז F
„ 12 „	„ C „ J
„ 13 „	„ K „ M
„ 14 „	„ N „ R
„ 16 „	„ S „ U
„ 17 „	„ W „ Z

פֿון 9. קאַמיסאַריאַט

דעם 18 אָקטאָבער —	פֿון A ביז F
„ 19 „	„ G „ L
„ 20 „	„ Ł „ R
„ 21 „	„ S „ Z

פֿון 10. קאַמיסאַריאַט

דעם 23 אָקטאָבער —	פֿון A ביז F
„ 24 „	„ G „ H
„ 25 „	„ L „ P
„ 26 „	„ R „ Z

פֿון 11. קאַמיסאַריאַט

דעם 27 אָקטאָבער —	פֿון A ביז F
„ 28 „	„ G „ K
„ 30 „	„ L „ O
„ 31 „	„ P „ S
„ 2 נאָוועמבער	„ T „ Z

פֿון 12. קאַמיסאַריאַט

דעם 3 נאָוועמבער —	פֿון A ביז J
„ 4 „	„ K „ P
„ 6 „	„ L „ Z

פֿון 13. קאַמיסאַריאַט

דעם 7 נאָוועמבער —	פֿון A ביז F
„ 8 „	„ G „ K
„ 9 „	„ L „ O
„ 10 „	„ P „ S
„ 13 „	„ T „ Z

פֿון 14. קאַמיסאַריאַט

דעם 13 נאָוועמבער —	פֿון A ביז F
„ 14 „	„ G „ K
„ 15 „	„ L „ P
„ 16 „	„ L „ U
„ 17 „	„ W „ Z

פּוילישע בירגער, וואָס געפֿינען זיך מחוץ'ן לאַנד דאַרפֿען זיך מעלדען אין די ענטשפּרעכענדע קאָנסולאַטען.

רעגיסטראַציע פֿון יאָהרגאַנג 1915

היינט, מיטוואָך, דעם 27-טען פֿון 5-טען קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

O P R

און פֿון 14-טען קאָמיסאַריאַט

פֿון A ביז G

מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 28-טען פֿון 5-טען קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

S T

און די וואָס וואוינען אויפֿן שטח פֿון 14. קאָמיסאַריאַט מיט די פֿאַמיליען-נעמען

פֿון H ביז Ł

ווער ס'וועט זיך נישט מעלדען צו דער רעגיסטראַציע אין ענטשפּרעכענדען טערמין וועט אַדמיניסטראַטיוו בעשטראָפֿט ווערען מיט 3000 זל. שטראָף אָדער 3 חדשים אַרעסט.

צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע

(א) מאָרגען דאָנערשטאָג, ד. 28 ד. ח. 8 אינדערפֿריה הויבט אָן אין לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 165 צו אַמטירען אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פֿאַר פּ. ק. או. לאָדז 2.

עס דאַרפֿען זיך מעלדען די פּאָבאָראָווצעס פֿון יאָהר 1912 און עלטערע, וואָס וואוינען אויפֿן שטח פֿון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען, און וועלכע האָבען זיך לעת-עתה נישט צוגעשטעלט צום איבערזיכט פֿאַר אַ פּאָבאָר-קאָמיסיע, האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-און האָבען בעקומען נאָמענטליכע אויפֿפֿאָדערונגען פֿון דער לאָדזער שטאָטישער סטאַראָסטווע.

אַ הנחה פֿאַר האַנדווערקער

(א) אויפ'ן יסוד פֿון אַ נייער מיניסטעריאַלער פֿעראָרדענונג, וואָס איז דערהאַלטען געוואָרען דורך דער פֿינאַנץ-קאַמער מכוח הנחות ביים אויסקויפֿען פּאַטענטען דורך האַנדווערקער, וואָס אַרבייטען אָהן הילף — זענען די פֿינאַנץ-אַמטען בעפֿולמעכטיגט צו בעפֿרייען פֿון פּאַטענטען-אָפּצאָהל פֿאַר די האַנדווערקער, וואָס פֿיהרען זעלבסטשטענדיג וואַרשטאַטען און אַרבייטען אָהן שום הילף.

די פֿעראָרדענונג איז נוגע בלויז דעם יאָהר 1933.

Dr. med.
Czarnożył
POWROCIŁ
AL. KOSCIUSZKI 69, tel. 224-94
Godziny przyjęć od 9-10 i od 4-6 popoł.

דעפּ. לעווין — וועט ווערען לאָדזער רב

שטורמישע זיצונג פֿון דער „אגודה"-פֿראַקציע אין קהלה-ראַט

שוין לאַנג ווע"ט אַ"ומגע"עדט די פֿראַגע ווע"גען וועהלען אַ הויפּט-רב פֿאַר לאָדז. די פֿראַגע איז געוואָרען נאָך מעהר אַקטועל, ווען די אָפּאָזיציע-מאַכט האָט זיך שוין צוויי מאָל געווענדעט צו דער קהלה-פֿערוואַלטונג אַז די פֿראַגע וועגען אַ הויפּט-רב זאָל ווי אַמגיכסטען ערלעדיגט ווערען.

צוליב דעם איז פֿאָרגעקומען אַ זיצונג פֿון דער „אגודה"-פֿראַקציע און קהלה-ראַט. צו דער זיצונג זענען געקומען 17 פּרנסים.

קודם כל איז דיסקוסירט געוואָרען די פֿראַגע צי דאָס בעזעצען דעם אַמט פֿון אַ הויפּט-רב אין לאָדז איז שוין אַקטועל, ווען דער דאָזיגער ענין איז איינשטימיג בעשטעטיגט געוואָרען איז מען צוגעטרעטען אַרומצורעדען די אַ"ויסגעשטעלטע קאַנדידאַטען.

מיר האָבען שוין בשעתו מיטגעטיילט, אַז אין דער „אגודה" זענען פֿערהאַן צוויי שטראָמען: איי"נער אַנ'אַ"רעכטיווער" וואָס האָט געהאַלטען אַז אַלס לאָדזער רב דאַרף געוועהלט ווע"רען דער פּאַביאַניצער רב אַלטער (אַ ברודער פֿון גע"ער רבי), און דער אַנדערער צד אַ מילדער, וועלכער האָט גע"האַלטען פֿון דער קאַנדידאַטור פֿון ריישער רב דעפּ. לעווין.

צו די דאָזיגע צוויי קאַנדידאַטען איז נאָך צוגעקומען אַ דריטער נאָמען פֿון סאָמפּאָלנער רב לאַסקי.

וועגען די קאַנדידאַטען האָט זיך ענטוויקעלט אַ שטורמישע דיסקוסיע, מ'האָט אויסגע"עכענט די מעלות און חסרונות פֿון יעדען קאַנדידאַט. די „מילדע" האָבען געהאַלטען דעם פּאַביאַניצער רב פֿאַר צופֿיל פּאַרטייאיש, וועלכער וועט נישט זיין דער אויטאָריטעט ביי דער גאַנצער בעפֿעלקערונג דער צווייטער צד האָט געהאַלטען אַז דעפּ. לעווין איז צופֿיל אַנגאַזשירט אין פּאָליטיק און איז צו „וועלטליך", צום סוף איז מען צוגעטרעטען אָפּצושטימען די קאַנדידאַטען. דער ריישער רב דעפּ. לעווין האָט בעקומען 13 שטימען. דער פּאַביאַניצער רב — 3 שטימען, און דער סאָמפּאָלנער 1 שטימע.

נאָך דער דאָזיגער אָפּשטימונג האָט די „אָפּאָזיציע" אָנגעהויבען צו שטורמען, אַז ס'זאָל געררופֿען ווערען נאָך אַ זיצונג, דאָס איז אָבער נישט פֿאָראויסגעזעהען און ס'איז העכסט-וואַהרשיינליך אַז דעפּ. לעווין וועט געוועהלט ווערען אַלס לאָדזער רב.

סטריקאָווער רבי וועט יום-כפּור זיין אין סטריקאָוו

דער סטריקאָווער רבי פֿון לאָדז קאַמיענא 17 פֿאָהרט צוליב זיין געזונד צושטאַנד אויף יום-כפּור און סוכּות קיין סטריקאָוו. דער רבי פֿאָהרט ארויס היינט אין אָוונד.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאַכט דיזשורירען: א. דאַנצער (זגערזשער 57), וו. גראָשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), ס. גאַרפֿיין (פּילסודסקיעגאַ 54), ס. באַרטאָשעווסקי (פּעטריקאָווער 164), ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28), א. שימאַנסקי (פּשעגדזאַלניאַנאַ 75.

דריי אומגליקספֿאַלען ביי דער אַרבייט

(2) אין דער פֿירמע „ראָזענשטיין און פֿייוועל" (6 שיערפּיען-גאַס 17) האָט זיך דער אַרבייטער סטאַניסלאַוו סלאָווינסקי צובראָכען אַ האַנט.

— אין שטאָטישען שחט-הויז (אינזשיניערסקאַ 1) האָט זיך דער אַרבייטער טאַדעאוש קאַזשימיערסקי צושניטען דעם לינקען פֿוס.

אויף אָוושענדנימשאַ 3, אין דער פֿאַבריק פֿון דער פֿירמע „גאָלדמאַן" האָט זיך דער אַרבייטער יוזעף מאַלטשיק (באַניפֿראַטערסקאַ 25) צובראָכען דעם לינקען פֿוס.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
אויסערגעוו. דאָפּעלטער פּראָגראַם!
I
גיגאַנטישער פֿילם פֿון דער איצטיגער צייט
א. נ.
„סטודענטישער האָטעל"
אין די הויפּט-ראָלען:
Lissette Lanvin
און Christian Casadeus
II
„צאַנקענדע פֿלאַמען"
מיט Clive Brook i Claudete Colbert
אָנהויב פֿון די סעאַנסען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאָג — 12.30 אַ זייגער ביי"טאָג

2 „שפּילער" און 2 „אַנטרייבער"

איצט האָבען זיי פֿערשפּילט און מ'טרייבט זיי זיצען

(2) ארבעה בנים — 4 חברה-לייט זענען זיי געווען, וואָס זייער אַרבייט איז בעשטאַנען אין „פּראַקטיקירען" אויסשווינדלען ביי פּויערים געלד דורכן שפּילען מיט זיי אין „דריי קאָרטען" ואויף די אויף די מערק אין קאָנסטאַנטין, אַלעקסאַנדרע און זגערזש.

אַזוי ווייסט מען דערווייל, אַז זיי האָבען „אַרויסגעפּלומפּט" ביי 14 פּויערים אַ קימא-לן פֿון 425 זלאָטים....

האָט מען זיי סוף כל סוף געפּאַקט (זיי זענען אַלע לאָדזער). און דאָס געריכט האָט זיי נעכטען גע'משפּט:

די 2 שפּילער גופֿא, דער 35-יעהריגער מאַרטשין יאַנקאָווסקי (טרעלענבערגאַ גאַס 12) און דער 33-יעהריגער סטאַניסלאַוו באַגוסלאַווסקי (נאָוואַקאַ 30) האָבען בעקומען אַ פּסק — צו אַנדערטהאַלבען יאָהר טורמע און די „אַנטרייבער" און וואַכטשטייער": אַנטאָני שולץ און מיכאַל שימטשאַק — צו 6 חדשים טורמע.

יונג און אַלט...

ווער — צוליב ענטוישונג אין ליבע,
ווער — צוליב ענטוישונג אין לעבען

(2) אויף די שינעס פֿון דער באַהן-ליניע פּאַבדזשיאַוו—גאַלקובעק האָט מען געפֿונען דעם צושניטענעם קערפּער פֿון דעם 66-יעהריגען פּויער פֿון דאָרף בעזאַן, בזשעזשינער קרייז — באַלעסלאַוו פּראַנקאָווסקי.

עס איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס האָט ער זיך אַליין אַרונטערגעוואָרפֿען אונטער דער באַהן. מען וויל דערגיין די סיבות, וועלכע האָבען דעם אַלטען געטריבען צו זעלבסטמאָרד. אַ סברא — נויט.

* * *

(א) אויף קלאָנאָווע 34 האָט זיך גע'סמ'ט מיט עסיג-עסענץ די 19-יעהריגע יאַדוויגאַ לעוואַניעווסקאַ.

די סיבה פֿון דעם טראַגישען שריט — ענטוישונג אין ליבע.

פּאַגאָטאָוויע האָט די אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאַל.

ערלויבט דער האנדעל פאר יום-טוב אויף פילסודסקיעגא גאס

אינטערווענץ פון קליינהענדלער-פעראיין

אויף אונזער ווענדונג צו די קליינהענדלער-אָרשטעהער, פאַרוואָס זיי האָבען נישט הײַ-יאָהר אויסגעפּועלט בײַ דער מאַכט, אַז מ'זאָל מעגען האַנדלען אין די פּאָר יום-טוב-טעג אויף דער ווסכאָדניאַ גאַס, האָט זיך נעכטען ראַטמאַן און פרנס פיאָטר כאַרי, געוואָנדען וועגען דעם צום לאָדזער שטעטישען סטאַראָסטע, וועלכער איז דעם פערלאַנג נאָכגעקומען און דערלויבט די גאַסען-הענדלער צו האַנדלען דאָנערשטאָג, דעם 28 סעפּטעמבער, פרייטאָג, דעם 29 סעפּטעמבער, מאָנטאָג דעם 2 אָקטאָבער, דינסטאָג דעם 3 אָקטאָבער, מיטוואָך דעם 4 אָקטאָבער, 3-טער טאָג חול-המועד (מאָנטאָג), 4-טער טאָג חול-המועד (דינסטאָג), און הושענא רבה, מיטוואָך, דעם 11 אָקטאָבער.

אדעזאריענטאציע אויף די בערזעס פון רויהעז באנוועל

(אג) אויף די באַנוועל-בערזעס קומען די לעצ-טע טעג פאַר כסדרדיגע וואַקלונגען פון די קורסען צוליב וואָס די קאָנסומענטען זענען געוואַלדיג דעז-אָריענטירט. די באַנוועל אָפּנעהמער קענען איצט נישט מאַכען קיין שום קאַלקולאַציעס אַפילו אין נאָהענטסטער צוקונפט. פון איין זייט דאַרפען די באַנוועל פּרייזען, צוליב דער נידריגער שאַצונג, אָקציע פון די אַמעריקאַנישע פּלאַנטאַטאָרס, און ביד ריגע טענדענץ אויפ'ן דאָלאַר בעדייטענד שטייגען. פון דער אַנדערער זייט אָבער זענען די וואַקלונגען פון די באַנוועל-פּרייזען אויף דער ניו-יאָרקער באָנוועל-בערזע אַזוי שטאַרק און מיט גאַרנישט מאָטי-ווירט, אַז עס איז שווער פאָראויסצוזעהען די לאַגע אַפילו אויף דרייי טעג.

בײַ אַזעלכע בעדינגונגען, ווען יעדער טאָג ברענגט איבעראַשונגען איז זיך זעהר שווער צו אָריענטירען אין דער לאַגע. דעריבער קען זיך אויך נישט די לאָדזער באַנוועל-אינדוסטריע דעצי-דירען אויף אַ העכערונג פון די פּרייזען, ווייל עס איז אוממעגליך פאָראויסצוזעהען אַז עס זאָל ווידער נישט קומען אַ פּלוצלונגע ירידה פון די פּרייזען אויף באַנוועל.

אזוי זאגט ער האבעז זיי געזאגט:

„היטלער וועט ברוקירעז די גאסעז מיט פוילישע קעפ"...

אין קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען אַ טשיקאַווע פּראָצעס:

פראַנציששעק קאַטשמאַזשיק האָט זיך געוואָלט אָנבעהמען פאַר פּוילענס כבוד און צום סוף האָט מען איהם בעשולדיגט פאַר וועלען דערהרגענען 3 לעבעדיגע נפשות.

דער פערלויף פון דער מעשה איז אַזאַ:

אין 19-טען מערץ ה.י. איז קאַטשמאַזשיק, (פופציג יאָהר אַלט) אַריינגעגאַנגען אין די ביר-שענק פון הילל (נאַוראַט 31) מאַכען אַ שנעפּסעל. בשעת הכוסה האָט קאַטשמאַזשיק זיך צוגעהערט צו אַ שמועס אויף דייטש פון צוויי פּערשוינען וועגען היטלערן און איינער האָט געטענהט אַז „דאָ אַהער מוז היטלער אויך קומען כדי צו מאַ-כען אַן אָרדענונג און אויסברוקירען די גאַסען מיט פּוילישע קעפּ"...

ווען די „היטלער-פּאַטריאָטען" זענען אַרויס האָט זיך קאַטשמאַזשיק געפרעגט בײַ דעם שענק-אינהאַבער ווער די חבר'ה-לייט זענען. דער שענקער האָט געזאָגט אַז דאָס זענען צוויי שאָפערס פון נאַוראַט 37.

קאַטשמאַזשיק האָט זיך נישט געפוילט און אַהיימגעגאַנגען אויף נאַוראַט 37 וואו ער האָט געטראָפען שוין דריי שאָפערס: סטאַניסלאַו'ן סטרי-כאַרשיק, יוזעף גראַבאַוסקי און סטאַניסלאַו'ן מאַ-קאַוסקי.

קאַטשמאַזשיק האָט זיי געוואָלט אויסלעגיטימי-רען. און ווען זיי האָבען נישט געוואָלט האָט ער אַרויסגענומען אַ רעוואָלווער און געדראָהט אַלעמען צו דערשיסען, טענהדיג אַז „אַ לעגיאָניסט מעג שיסען".

מ'האָט איהם קוים אַרויסגעשטופּט, אָבער אין אַ פּאָר מינוט אַרום איז ער ווידער געקומען שוין מיט אַ פּאָליציאַנט און געהייסען צוזאַמענשטעלען אַ פּראָטאָקאָל.

פאַרטאָגס איז ער ווידער געקומען און גע-וואָלט אויפברעכען די טיר.

ווען מ'האָט געעפענט די טיר, האָט ער גע-רופען אַ פּאָליציאַנט און געהייסען אַרעסטירען מאַקאָווסקין.

דער סוף פון די מעשה איז געווען אַז דער אַרעסטירטער מאַקאָווסקי איז גאַרנישט געווען אין שענק, און דער קעמפענדער קאַטשמאַזשיק איז גע-שטאַנען פאַר'ן געריכט פאַר וועלען דערהרגענען 3 מענשען, און בעקומען — 1 חודש אַרעסט.

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

גראַמעזען, גאַרסעטען, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַט-פוס-איינלאַגען נעבען פיס-שמערצען אַלס נאָך גיפּס-אַבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231-81

פאַעמע פון לעבען און ליבע

„דאס ליד פון הארץ"

דראַמע, וואָס ריהרט ביז טרעהרען!

סימפאָניע פון עדעלע געפיהלען!

ווערט צום ערשטען מאָל אין לאָדז זיך בעווייזען אויפ'ן עקראַן פון

קינאָ „Capitol"

די 6-פראָצ. נאַציאָנאַל-הלוואה!

(פון דער קאָרפּאָראַציע פון דער גראַפישער אינדוסטריע)

מאָנטאָג איז אין זאַל פון שטאָט-ראַט פאָר-געקומען אַ פערזאַמלונג פון דער קאָרפּאָראַציע פון דער גראַפישער אינדוסטריע (פּאָלודניאָווע 4) צוזאַמען מיט דער קריסטליכער דרוקער סעקציע (פּיעטרקאָווער 113). געווידמעט די אַקציע פון דער מלוכה'שער הלוואה.

אין פּרעזידיום זענען אַריין די ה"ה סטאַרשי א. רונדשטיין, יוזעף אָסטראָווסקי און אַלס סעק-רעטאַר ה' מאָרדכאַיעוויטש.

די פערזאַמלונג עפענט אַדוואָקאַט ל. פוקס, וועלכער רעדט אַרום די אויפגאַבען פון דער הייגטיגער פערזאַמלונג און פאָדערט אויף די פערזאַמעלטע אָנצונעהמען די געהעריגע רעזאָ-לוציעס, אום ערפאָלגרייך דורכצופיהרען די היינ-טיגע אַקציע.

צו דעם צוועק זענען אַלע אַנוועזענדע אויפגעפאָדערט געוואָרען תיכף צו דעקלאַרירען די געהעריגע סומעס אויפ'ן אָרט, וואָס איז אויך אדורכגעפיהרט געוואָרען, און אַזוי איז אויף 39 אַנוועזענדע מיטגלידער און נישט מיטגלידער דעק-לאַרירט געוואָרען אַ סומע פון 4800 זל.

פּאָליטישער פּראָצעס

(2) אַלס בעשולדיגטע אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט זענען פערמשפט געוואָרען:

די 23-יעהריגע פּערל דזשעבזשינסקאַ אויף 5 יאָהר טורמע; די 25-יעהריגע יאַנינאַ קאָזשעל — אויף 3 יאָהר און די 25-יעהריגע גיטעל שלאַג — אויף 4 יאָהר.

כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס אין קרייז-געריכט

(א) דאָס הויז אויף ציגעל-גאַס 38 (פריהער 66) געהערט צו 6 יורשים. א געוויסען עמאַנועל ריעזניק האָט געדונגען א וואוינונג אין דערמאָהנ-טען הויז בײַ 5 יורשים און בעצאָהלט פאַר א יאָהר דירה-געלד פאָראויס אָהן דעם וויסען פון זעקסטען יורש. דער 6-טער שותף האָט דערי-בער אָנגעקלאָגט ריעזניקן אין געריכט אויף אַנ'-עקסמיסיע, דער דאָזיגער פּראָצעס איז נעכטען פאָרגעקומען אין קרייז-געריכט. צוליב פאָרמעלע טעמים איז דער פּראָצעס אָפּגעלעגט געוואָרען; דעם לאָקאַטאָר דראָהט אַנ'עקסמיסיע.

Dr. R.

Zalcwasser

CHIRURG — כירורג

ציגעל-גאַס 19, טעל. 125-17

נעהמט אָן פון 1—2 בייטאָג און פון 4—7 נאַכמ.

ד"ר העללער

ספעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

צוריקגעקעהרט

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאַציאָנעל-שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

55

— מיר געפעלט עפּעס נישט דער גאַנצער ענין, האָט טאַובע געזאָגט, כ'האָב מורא אַז איך בין גע-פאַלען אַ קרבן פון אַ מיסטיפיקאַציע, נישט דאָס איז געווען אַ ראַיוסקי, נישט ער האָט צו טון מיט באַנק-אַקציעס און נישט ער האָט געוואָלט דאָ אַהער קומען.

טאַובע איז געוואָרען שטאַרק אונרוהיג, איז צוגעגאַנגען צום טעלעפאָן, כדי אָנצוטעלעפאָנירען אַהיים זיך צו דערוויסען וואָס דאָרט טוט זיך, טאַובע האָט געהאַט אַ פאָרגעפיהל אַז דאָרט איז נישט אַלץ אין אָרדנונג.

ער האָט זיך פאַרבונדען מיט זיין וואוינונג און דורכ'ן טעלעפאָן האָט ער דערהערט עפּעס אַ פרעמדע שטים.

— ווער איז דאָרט, האָט טאַובע דענערווירט געפרעגט.

— דאָ איז די וואוינונג פון באַנקיר הערמאַן טאַובע, האָט זיך דערהערט אין טעלעפאָן. ווער רעדט דאָרט?

— דאָ רעדט טאַקע טאַובע אַליין, אָבער ווער געפינט זיך דאָרט ביים טעלעפאָן.

— דאָ רעדט אַ פאָרשטעהער פון דער פּאָליציי איהר דאַרפט גלייך אַהיימקומען, ווייל בײַ אייך אין דער וואוינונג איז געשעהען אַן אייַנברוך - גנבה, מיר האָבען שוין אייך אומעטום געזוכט אָבער איך האָבען נישט געקענט געפינען.

טאַובע האָט זיך איצט איבערצייגט אַז זיין פאָרגעפיהל האָט איהם נישט אָפּגענאַרט ערשט איצט האָט ער זיך אָבער אָנגעהויבען צו אָריענטי-רען וואָס דאָ איז פאָרגעקומען. אויפ'ן גלויזען געדאַנק, אַז די גנבים האָבען געקענט בײַ איהם פון שטוב צונעהמען פון דער קאַסע די בריף פון אַדאָלף גאָלד און פון אַראָן וועלכע ער אַליין האָט ערשט פאַר אַזאַ גרויסען פּרייז בעקומען — איז איהם קאַלט געוואָרען. אויף די פראַגען פון די איבעריגע צוויי מענער, וועלכע האָבען זיך געפינען אין צימער, האָט טאַובע גאָרנישט געענטפערט. ער איז גלייך געפאָהרען אַהיים צו זיך אין דער האָלי-נונג. יעדע מינוט האָט זיך איהם אויסגעוויזען ווי אַ שעה, ער האָט זיך קוים דערוואַרט ביז דער אויטאָ האָט זיך אָפּגעשטעלט פאַר'ן טויער פון הויז. וואו ער האָט געוואוינט, פאַר'ן טויער איז געווען אַ צוזאַמענגעלויף פון מענשען, וועלכע האָבען אַרום גערעדט די גנבה וואָס איז אין מיטען העלען טאָג פאָרגעקומען ביים באַנקיר טאַובע, יעדער איינער האָט געפרובט איבערצוליציטירען דעם צווייטען אין דער סומע, וועלכע מ'האָט געפינען אין דער קאַסע, טאַובע האָט זיך אויף קיינעם נישט אומגע-קוקט און ווי אויף פליגלען אַרויפגעלאָפען צו זיך אין צימער.

— וואָס איז געשעהען? האָט ער כמעט ווי אויסגעשריגען. אין צימער האָבען זיך געפינען עטליכע פּאָליציי-בעאַמטע און די אַלטע דינערין זיינע. די זקנה איז געזעסען בלייך, ווי די וואַנט און זיך נישט געקענט בערוהיגען.

— הער טאַובע ס'איז געשעהען אַ שרעקליכע זאַך. אָבער איך בין נישט שולדיג, די גזלנים האָבען מיר דערלאַנגט איבער'ן קאָפּ, אַזוי אַז איך בין געווען אָהן בעוואוסטזיין. אפשר צוויי שעה. שפּע-טער ווען איך האָב געוואָלט שרייען, האָבען זיי מיר פאַרשטאָפּט דאָס מויל מיט אַט דעם טיכעל וואָס ליגט דאָ אויפ'ן טיש.

— איהר זעהט דאָך, הער טאַובע, וואָס דאָ איז געשעהען, האָט געזאָגט איינער פון די פּאָליציי-בע-אַמטע אַנווייזענדיג אויף דער אויפגעריסענער קאַ-סע. וועלכע איז געשטאַנען אין ווינקעל, צי האָט איהר די מעגליכקייט גענוי צו בערעכענען וויפיל געלד ס'האָט זיך געפינען אין דער קאַסע.

— קיין שום געלד האָט זיך דאָ נישט געפינען, האָט טאַובע געענטפערט, קיין איין גראָשען איז דאָרט נישט געווען.

— געלויבט איז דער אויבערשטער, האָט די אַלטע געזאָגט, אַבי דער שאָדען איז נישט אַזוי גרויס, אָבער הער טאַובע, ווייסט איהר ווער עס איז געווען איינער פון די גנבים?...

— ווער?

— דער זעלבער וועלכער איז מיט אייך געזע-סען אפשר א שעה צייט מיט אייך אין קאַבינעט. ווען איהר זענט צוזאַמען מיט איהם אַוועקגעגאַנ-גען איז ער באַלד צוריקגעקומען און ערקלערט בין צוריק אַרויף אין אייער קאַבינעט כדי איהם צו געבען זיינע הענטשקעס, אָבער אין מאָמענט ווען איך האָב זיך אַראָפּגעבויגען האָב איך בעקומען אַזאַ שטאַרקען קלאַפּ אַז איך האָב פאַרלוירען דאָס בעוואוסטזיין, ווען איך האָב שפּעטער געעפענט די אויגען האָב איך בעמערקט ווי זיי רייסען אויף אַז ער האָט דאָ פאַרגעסען זיינע הענטשקעס, איך די קאַסע...

— דאָס אַלץ האָבען מיר שוין פון דער אַל-טער געהערט, האָט געזאָגט איינער פון די פּאָליציי-בעאַמטע. זייט אַביסעל רוהיג, אַלטע און לאָזט אַנ' אַנדערען אויך אַרויסרעדען אַ וואָרט.

— פערפאַלען, אַלץ פערפאַלען, האָט טאַובע צוזאַמענגעבראָכען די הענד, זוכענדיג אין דער קאַסע פאַפּירען, וועלכע ער האָט מיט צוויי שעה צוריק דאָ אַריינגעלייגט און וועלכע האָבען איהם געגעבען אַזוי פיל האָפענונגען.

—אפשר וועט איהר אונז ערקלערען, ווער איז דער הער וועלכער האָט אייך בעזוכט היינט נאָכמי-טאָג און וועלכען איהר האָט אַזוי העפליך אויפ-גענומען. לויט די רייד פון דער אַלטער איז ער דאָך געווען איינער פון די גנבים.

— איך קען דעם דאָזיגען פּערזאָן אינגאַנ-צען נישט. ער האָט זיך פאַר מיר פאָרגעשטעלט אַלס באַנקיר ראַווסקי אויס וואַרשאַ און האָט מיר פאָרגעלעגט צו שליסען אַ גרויסע אַקציען-טראַנ-זאַקציע, מיר האָבען זיך שפּעטער געוואָלט טרע-פען 6 אַ זייגער אין מיין ביוראָ און דאָרט האָב איך אויף איהם געוואַרט.

— ס'איז אָהן ספק, אַז ער האָט אייך נאָר געוואָלט אַרויסנאַרען פון שטוב. דאָס האָט זיך איהם איינגעגעבען און דורך אַ טריק מיט די הענטשקעס האָט זיך דעם פּערזאָן איינגעגעבען אַריינ-צופיהרען די אייגענטליכע קאַסע-ברעכער צו אייך אין שטוב, האָט איהר זיך שוין גוט אָריענטירט אין דעם וואָס פעהלט אין דער קאַסע?

— יאָ, איך ווייס שוין גאַנץ גענוי וואָס די גנבים האָבען צוגענומען, קיין געלד איז דאָ נישט געווען און איך גלייב אַז זיי האָבען קיין געלד נישט געזוכט.

— וואָס דען האָבען זיי געזוכט? וואָס האָבען זיי צוגענומען? האָט דער פּאָליציי-בעאַמטער שוין אונגעדולדיג געפרעגט.

— זיי האָבען צוגענומען אַ רייה בריף און דאָקומענטען וועלכע האָבען פאַר מיר אַנ'אונגעהייערען ווערט, פאַר אַ צווייטען האָבען זיי דאָ געגען קיין שום ווערט נישט.

— צוליב וואָס דען האָבען זיי ריזיקירט אַזאַ שווערע און ריזיקאַלישע אַרבייט?

— אפשר האָט עס זיי געלוינט. האָט טאַובע געענטפערט, וועגען די דאָזיגע דאָקומענטען קומט פאַר אַ ספּעציעלער וועט-געיעג, ווען ס'האַנדעלט זיך איצט וועגען אַנ'אָפּיציעלער אויספאָרשונג וועל איך דאָס גאַנץ גענוי דערקלערען, הגם איך בין ערשיטערט פון דעם, וואָס איז געשעהען.

— אפשר וועט זיך אונז איינגעבען צו ענט-דעקען די גנבים, ווייל איינער פון זיי האָט איבער-געלאָזט אָט דאָס טיכעלע, מיט וועלכען זיי האָבען פערשטאָפּט דאָס מויל פון דער אַלטער.

(פאָרטזעצונג קומט).

א בעזוך אין א פאבריק פון טויט

ענגלישער שריפטשטעלער באשרייבט א בעזוך אין א פאבריק פון אמוניציע, וואו עס ווערט צוגעגרייט מאטעריאל פאר מלחמות

אין'ם „העראלד טריביון" איז פאראן אן־אַרטיקעל פון אן ענגלענדער. זיין נאמען איז בעווערלי ניקאלס. ער איז א פערפאסער פון ביכער, און לויט דעם טאן פון זיין שרייבען איז צו זעהן אז ער איז א פעראנטווארטליכער מענש, ער האט זיך נישט פערלאזט אויף דעם, וואס אנדערע דערציילען איהם, נאר ער איז אליין אוועק אין די ערטער, וואו עס ווערט פאבריצירט הארמאטען, די קאנאנען און די אנדערע מאטעריאלען, און אט וואס ער האט צו דערצעהלען:

מיר פאהרען צו אין א פלאץ, וועמענס נאמען מיר וועלען נישט ארויסגעבען. נאר, ווען איהר געהט אריין אהין און ווען איהר אויג פאלט אויף די נייעסטע טיוולאנישע אויפטואונגען אויפ'ן געביט פון קריגס־מאטעריאלען און איהר שרייט אויס פאר שרעק, ערקלערט מען אייך רוהיג און קאלט:

— נו, זיכער איז דאס ניי. און טאקע דערפאר וועלען מיר קריגען א גוטען פרייז.

וואס איז געווען אט די נייע זאך? עס איז געווען א שווימענדע מינע און עס האט אויסגעזעהן שוידערליך, ווען די שטארקסטע סובמארין זאל זיך נאר אנריהרען אן דעם, וועט זי, די סובמארין צעפליהען אויף פיצלעך. און די מענשען, וואס געפינען זיך אויף איהר וועלען צושאטען ווערען אין שטויב. אט די נייע ערפינדונג קאסט נישט טייער, מ'קאן עס קריגען פאר א דריי הונדערט ענגלישע פונט, דאס הייסט, פאר אזא נישטיגע, פערהעלטנישמעסיגע סומע קאן מען פערניכטען 50 מענשליכע לעבענס און עס קומט אויס, אז דאס וואלט געמיינט זעקס פונט אויף א מענשליכען לעבען.

די פאבריק, אין וועלכער דער שרייבער האט געזעהען אט די מינע, געפינט זיך אין ענגלאנד, זי איז איינע פון א סך אנדערע פאבריקען, וואס זענען צושפרייט איבערן לאנד און דאס איז פאר קיינעם נישט קיין סוד. ווער עס האט חשק קאן קומען און בעזוכען. עס איז גאנץ לייכט אהין צוצוקומען, עס פערשטעהט זיך, אז מען וועט אייך נישט ווייזען, דאס, וואס מען האלט פאר וויכטיג, וואס דארף בלייבען א געהיימניש נאר צי וואס זוכען פערבארגענע זאכען, אז די אפענע זענען גענוג אייך צו געבען א בעגריף וועגען דעם חורבן וואס מען גרייט צו.

אויף איינער פון די ווענט אין א ביורא, האט דער שרייבער געזעהן א קארט, וואס האט בעוויזען וואס אט די ענגלישע פאבריק האט אויסגעטון פאר דער „ציוויליזאציע". עס איז דארט דערצעהלט געווארען, אז זי האט אין איין דרייצעהנער

(בריף פון לאנדאן)

צייט צוגעשטעלט אמוניציע צו 14 מלוכות, און אין דער צייט, וואס דער שרייבער האט געקוקט אויף דער קארט זענען צוויי פון די לענדער געווען אין קריג איינע מיט די אנדערע. די ענגלישע אמוניציע־פאבריק האט צוגעשטעלט טויטליכע וואפען פאר ביידען, נישט קימערענדיג זיך וועגען יושר און דא רעכט מען דאך וועגען די העכערע מענשליכע אינטערעסען.

אין א ווינקעל פון דער גרויסער געביידע האט ניקאלס געזעהן שטעהן זעלטענע פארמען פון הארמאטען. דיי זענען געווען אפגעפארבט אין העלע קאלירען און דיי האבען געמאכט דעם איינדרוק, ווי די זאלטען געשטאנען מיט די פערריסענע קעפ צו די הימלען, ווען ער האט געפרעגט, וואס פאר א מין קאנאנען דאס זענען, האט מען איהם ערקלערט, אז דאס זענען די לעצטע מאדעלען צו קעמפען געגען די לופט־מאשינען און לופט־שיפען, אז געמאכט געווארען זענען זיי אויף א בעשטעלונג פון טערקיי

דאס איז דעם שרייבער אויסגעקומען ווילד, ווייל ער האט געוואוסט די דאזיגע פאבריק אַרבייט פאר גריכענלאנד, מיט וועמען טערקיי, איז, ווי מ'זאגט, אויף מעסער־שטעך, איז ווי קומט עס, אז די זעלבע פאבריק זאל אויך מאכען געוועהר פאר טערקיי? נאר דא האט ער זיך דערמאהנט אן הער באזיל זאכאראף, איינער פון די רייכסטע מענשען אין אייראפע. וועלכער האט די ערשטע סאבמארין פערקויפט צו גריכענלאנד און טאקע באלד איבער־צייגט טערקיי, אז ווייבאלד גריכענלאנד האט איין סאבמארין, דארף טערקיי האבען צוויי.

און אט אויף דעם אופן האט ער עס דער ערשטער אנגעפאנגען די יאגעניש צו שאפען וואס מעהר סאבמארינס, וואס האט אזוי טייער געקאסט ענגלאנד אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה, ווען די טערקען האבען בעקעמפט דעם ענגלישען פלאט וואס האט זיך געפונען אין די דארדאנעלען. און דווקא יוער"ט ה' באזיל בעטראכט פאר א פאטריאט כאטש ער האט עס געבראכט צו דעם, אז די ענגלישע אימפעריע זאל טייער בעצאהלען. עס האט גארנישט געשאדט צו זיין רעפוטאציע, דער פאקט, וואס ער האט, צוליב פראפיטען, בעוואפענט איין לאנד געגען דער אנדערער, און וואס ער האט אזוי אפען, אזוי חוצפה'דיג פערראטען זיין פאטערלאנד (גריכענלאנד), און אט איצט מאכט מען אין ענגלאנד קאנאנען פאר טערקיי און נאר דער פאר, ווייל זי בעצאהלט גוט.

און אט אזוי געהענדיג פון איין פלאץ אויפן אנדערען, האט ניקאלס זיך געטראפען מיט געוועהר פאר שפאניע. מורא'דיג גרויסע קאנאנען האט מען שוין אוועקגעשיקט צו דער נייער רעפובליק.

פראנקרייך איז פאקטיש אין די הענד פון אמוניציע־פאבריקאנטען און עס איז גאר קיין סוד נישט. אז די פראנצויזישע פרעסע ווערט געשטיצט און אויך קאנטראלירט פון די, וואס מאכען געוועהר. אט זענען די ווערטער פון דעם פראנצויזישען סאציאליסט בארטהע:

— איך בעהויפט, אז געוויסע מיטגלידער פון דער געזעלשאפט צו שאפען קריגס־מאטעריאלען, האבען צוגעשטעלט רויהע קריגס־מאטעריאלען צו דייטשלאנד אין דער צייט פון דעם קריג און כדי צו בעהאלטען אט דעם פערברעכען, האט די געזעלשאפט נישט דערלאזט עס זאל געמאכט ווערען אן אויספארשונג וועגען דער דאזיגער אנגעלעגענהייט.

— איך בעשטעטיג, אז, אהער צוליב דער אינטערנאציאנאלער סאלידאריטעט פון דער מעטאל אינדוסטרי, אא"וו, כדי צו בעשיצען געוויסע אינטערעסען, איז געגעבען געווארען א בעפעהל נישט צו אטאקירען יענע געגענטען, וואו די דייטשען האבען געהאט זייערע אמוניציע־פאבריקען..

קומט עס אויס, אז די פראנצויזישע רעגירונג האט בעשיצט דייטשע געגענטען, וואו מען מאכט געוועהר און אויף אזא אופן דערלאזט, אז פראנצויזען זאלען ערמארדעט ווערען פון די זעלבע געוועהר, וועלכע די פראנצויזישע רעגירונג האט געהאלפען מאכען.

י. אבראמזאן.

דאס לעבען אין ארץ־ישראל

(ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור)

די ווייטסטע דרום־קאלאניע אין א"י ווערט ווידער בעוואוינט

תל־אביב. די ווייטסטע דרום־קאלאניע אין א"י „רוחמה", וועלכע ליגט איינינע מייל אויף מזרח פון עזה און איז ביז איצט געווען פערוואר־לאזט, איז ווידער בעוואוינט דורך יודישע חלוצים. די קאלאניע האט איבערגענומען אין בעזיץ א גרופע אונטער'ן נאמען בן־שלמה. די אנגלא־פאלעס־טיין־באנק, וועלכע איז די אייגענטימערין פון בא־דען, האט פערקויפט דער גרופע גן־שלמה 1900 דונאם ערד.

וואנדאליזם

ירושלים. א מאל פון וואנדאליזם איז ווידער געשעהען נישט ווייט פון חדרה, 86 אראנושען־פלאנצונגען זענען דארט פערניכטעט געווארען דורך אונענטדעקטע איבערפאלער. 7. אראבער, וועלכע מען איז חושד, דאס זיי האבען אויסגעפיהרט דעם וואנדאלישען אקט, זענען ארעסטירט געווארען.

נייע פאבריקען אין א"י

ירושלים. אין ירושלים און תל־אביב ענטשטעהען א רייהע נייע פאבריקען. די גאליל־קאמפאני אין תל־אביב בויט א צעלולאיד־פאבריק, וואס וועט זיין די דריטע אין לאנד.

איינער פון די עולים פון ריגע ארדענט איין אין א"י א פאבריק פון זיסווארג. די גאנצע איינריכטונג האט ער מיטגעבראכט מיט זיך.

חוץ דעם וועט אין קורצען א בריטישע געזעלשאפט צוטרעטען צו בויען א פאבריק פון עלעקטרישע רעפריגעראטארען.

—=):(=—

Dr. med.

Z.Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען

וואוינט יעצט

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לאטשניצע זגערזשער 17 פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

חרטה

ערצעהלונג נאכ'ן פראנצויזישען

פון ג. בערגמאן

מאריס גאלדער איז נאר־וואס אויפגעשטאנען פון שלאף. מיט א טרויעריג געמיט איז ער ארא־פ פון בעט. ס'האט זיך איהם בעגלוסט צו וויינען.

גאלדער איז געווען איינזאמער מענש: אַ־נ־אלטער בחור, ווייט איבער פופציג יאהר.

אין אט דעם רעגענדיגען אינדערפריה האט ער זיך דערשראקען פאר זיין איינזאמקייט. ווי אומעטיג ס'איז צו זיין אליין, אויסצוזעהן ווי א ליכט און נישט צו האבען קיינעם ביי דער זייט!..

געהענדיג אהין און אהער איבער'ן צימער, האט ער בעטראכט ווענען זיין לעבען, וואס איז אזוי פוסט, ליידיג און טרוקען. ער האט זיך דער־מאנט אן זיין קינדהייט, זיין יוגענד, אן זיין היים — דעם הויז פון זיינע עלטערן. צוזאמען מיט זיינע עלטערן האט ער געלעבט, ביז זיי זענען אוועק פון דער וועלט, און זינט דאן איז ער אליין. און אט באלד וועט אויך זיין צייט קומען. אוועקצוגעהן און אויף אייביג זיך צו לייגען אונ־טער א גאסען בערגעל...

א, וואלט זיין לעבען כאטש געווען געהאט א זינען! וואלט זיין לעבען ווינציגסטענס פול גע־ווען; וואלט ער כאטש געווען עפעס אויפגעטון אין די אלע יאהרען! אבער ער, גאלדער, האט דאך אין די אלע יאהרען גארנישט געהאט, נישט קיין גרויסע פערגעניגענס. נישט קיין אוואנטורעס, נישט קיין סוקסעס — מיט איין ווארט: גארנישט! ער האט גארנישט געהאט און גארנישט געטון, בלויז אויפגעשטאנען פון בעט, יעדען אינדערפריה אין דער זעלבער צייט, געגעסען, זיך געלאגגוויי־ליגט און צוריק געגאנגען שלאפען.

ער האט דאך אפילו נישט חתונה געהאט, זיך קיין ווייב נישט גענומען, ווי אלע אנדערע מע־נער טון.

— פארוואס? — האט ער זיך אליין גע־פרעגט — פארוואס האב איך נישט חתונה געהאט קיינמאל?

עפעס אהן א „פארוואס"...

ער, גאלדער, האט קיינמאל פון קיין ליבע נישט געוואוסט. ער האט קיינמאל נישט געפיהלט די ווארעמקייט פון א פרויען־קערפער לעבען זיך... קיין פרוי האט קיינמאל נישט אוועקגעלייגט איהר קאפ אויף זיין ברוסט און איהם זיך נישט אפגע־געבען...

פונדעסטוועגען איז ער, גאלדער, אמאל יא געווען פערליבט; שטילערהיים, אין געהיים, ביי זיך אין הארץ. יא, ער איז געווען פערליבט אין זיין בעקאנטער, אין דער מאדאם זאנד, די פרוי פון זיין אלטער פריינד.

א, וואלט ער זי ווינציגסטענס געווען בע־גענענט דעמאלט ווען זי איז נאך געווען א יונג מיידעל! אבער ער האט זי בעגעגענט שוין צו שפעט: זי איז שוין געווען פערהייראט.

מאדאם זאנד איז געווען א שעהנע. מיט בעקרייזעלטע האר, א ווייסען האלז, ווייסע ציינער און שטענדיג א געלעכטער אויפ'ן בליהענדיגען פנים.

ער, גאלדער, פלעגט פערברענגען גאנצע אוונטען ביי זיין פריינד אין הויז און עסען די מאדאם זאנד מיט די אויגען. אבער איצט איז די מאדאם שוין א פרוי נאהענט צו די פופציג און איינגאנצען פערוועלקט.

גאלדער האט זיך אוועקגעשטעלט ביים פערהויכטען, פערוויינטען פענסטער און זיך דער־מאנט ביסלעכווייז אן יענע יאהרען. איהם האט זיך איצט שטארק געוואלט וויסען צי די מאדאם זאנד האט, אין יענער צייט, ווינציגסטענס בעמערקט ווי שטארק פערליבט ער איז געווען. א, וואלט זי איהם כאטש נאר א קליין ביסעלע געווען ליב געהאט!

שטעהענדיג ביים פענסטער האט ער זיך דערמאנט ווי אלע דריי צוזאמען, זיין פריינד מיט דער פרוי און ער, גאלדער, זענען אמאל. אין א זומערדיגען גאנץ פריה, ארויס אויף א שפאציר אין די פעלדער. זיי האבען מיט זיך מיטגענומען קערבלעך מיט עסנ־ווארג אויפ'ן גאנצען טאג. ס'איז געווען א ליכטיגער פריהמארגען. די פרישע לופט אנגעזאפט מיט זיסע ריחות, האט פער־שיכור'ט.

אלע דריי זענען געזעסען אויפ'ן גראז, גע־געסען און געטרונקען אונטער'ן פרייען קלאהרען הימעל. נאכ'ן פריהשטיק האט זיין פריינד, זאנד, זיך אויסגעצויגען מיט'ן בויך ארויף און באלד איינגעשלאפען.

האט מאדאם זאנד איהם, גאלדער'ן, גענו־מען אונטער'ן ארעם און אוועק מיט איהם אויף א לאנגען שפאציר ביי דעם ברעג פון א קלאהרען טייכעל. זי האט זיך אנגעשפארט אן זיין אקסעל, געלאכט און איהם געזאגט:

— איך בין פער'שכור'ט, מיין פריינד, פער'שכור'ט.

זי האט געריסען בלומען, זיי איינגעפלאכטען אין איהרע האר און געפרעגט:

— נו, גאלדער, בין איך א שעהנע? געפעל איך אייך?

כאטש זיין הארץ איז ביי איהם שיער נישט ארויסגעשפרונגען פון דער ברוסט, האט ער נישט געענטפערט.

שווייגענדיג זענען זיי געזעסען אין די טיפע, הויכע תבואות. איהרע הענט האבען אלעמאל פערבלאנדזשעט אויף זיין פוס, אונטער'ן אויער, אבער ער, גאלדער, האט, ווי אויף להכעיס זיך אליין, זיך אפגערוקט. יא, אפגערוקט, כאטש אין אמת'ן האט ער בעציטערט פון אויפרעגונג, ליבעס ווטה און גלוסטונג...

איצט, נאך גאנצע פינף און צוואנציג יאהר, ווייל גאלדער פערשטעהן פארוואס ער האט אזוי געהאנדעלט. פארוואס ער האט נישט אויסגע־שטרעקט די האנט און נישט גענומען דאס גליק וואס איז איהם געווען אזוי נאהענט...

ער, גאלדער, וויל איצט ערפאהרען, וואס מאדאם זאנד וואלט איהם געווען געענטפערט, ווען ער דערעהט זיך דעמאלט אויס מיט'ן פנים צו איהר און זאגט איהר אויס'ן קול:

— מאדאם, איך ליב אייך מיט מיין גאנצען הארצען! איהר מוזט איצט מיינע זיין!...

ער, גאלדער, האט עס געוואלט וויסען. ער איז אומרוהיג געווארען. ער מוז עס וויסען איצט, ווען ער איז שוין אלט און צוקראכען. ער האט עס נישט אויסגעהאלטען. ער האט אויף זיך גע־כאפט דעם מאנטעל, א הוט, א רעגענשירם און איז ארויס אין גאס. איז געלאפען צום הויז פון זיין פריינד, זאנד, וואס איז געווען אין שכנות, א נערוועזער האט ער אנגעקלאפט אין טיר. מאדאם זאנד האט געעפענט און זיך בעוויזען אויף דער שוועל. זי איז איצט געווען קיילעכיג, מיט אפגע־לאזענע באקען און א הייזעריגען געלעכטער.

— וואס איז מיט אייך, גאלדער? — האט זי א פרעג געטון. — וואס איז מיט אייך, מיין פריינד? איהר זייט נישט געזונט?

— ניין, ניין, טייערע מאדאם! איך וויל אייך בלויז פרעגען עפעס. פאר מיר איז דאס זעהר וויכטיג צו וויסען. א זאך וואס פייניגט מיין הארץ און נשמה. אבער איך וויל אייך בעטען צו זיין אויפריכטיג מיט מיר.

— רעדט, מיין פריינט — האט די מאדאם איהם אריינגעפיהרט אין צימער. — איך בין תמיד אויפריכטיג.

— אויב אזוי, מוז איך אייך אויסזאגען דעם אמת, טייערע מאדאם: איך, גאלדער, האב אייך ליב געהאט יאהרענלאנג. פון דעם ערשטען אוי־גענבליק וואס איך האב אייך דערזעהן. גלויבט איהר דאס?

— געוויס! — האט זי זיך צולאכט. — נאר וואס איהר זייט. איך האב עס בעמערקט פון ערש־טען טאג אן.

— אויב אזוי — האט גאלדער אנגעהויבען שטאמלען — וואס וואלט איהר מיר געענטפערט?

— איהר האט מיר גארנישט געזאגט און גארנישט געפרעגט! — האט מאדאם זאנד געשמייכעלט. — נישט איך האב זיך געווען בעדארפט דערקלערען אין ליבע די ערשטע, נאר איהר.

גאלדער איז געווארען בלייך:

— זאגט מיר... זאגט מיר... געדענקט איהר, מיר זענען אמאל ביידע געלעגען אין דער תבואה... ביים טייכעל... זאנד, אייער מאן, איז געשלאפען.. מיר ביידע זענען אוועקגעגאנגען... יא, אין דער תבואה... זאגט מיר, וואס וואלט איהר געווען גע־ענטפערט ווען איך וואג דעמאלט אייך ארומצו־נעהמען, אייך... אייך... און... און וואס וואלט איהר געטון?

מאדאם זאנד האט זיך צולאכט, ווי נאר א גליקליכע פרוי קאן לאכען, און מיט א קלארער שטים געענטפערט איראניש:

— איך וואלט געווען פערגלייזט די אויגען, אייך אויך ארומגענומען און זיך אייך אפגעגעבען מיט'ן גאנצען הארצען. יא, מיט מיין לייב און לעבען... אין דער תבואה און אונטערן פרייען הימעל...

זי האט זיך צושמייכעלט און ארויין אין קיך. א פערלוירענער האט גאלדער גענומען זיין הוט, שירם און איז ארויס אין גאס. ער איז געלאפען מיט א געבויגענעם קאפ, גלייך ווי א גרויס אומ־גליק וואלט מיט איהם האבען פאסירט. ער איז געגאנגען. אונטערגעלאפען און נישט געוואוסט וואוהין. ביז ער איז צוגעקומען צום ברעג פון טייך. ער האט זיך אוועקגעזעצט הינטער אן אפגע־ווילטען בוים ... געבליבען אויס'ן קול.

190 יאָהר זינט דער פאָטער פון די ראָטשילד'ס איז געבוירען געוואָרען

מעשות און לעגענדעס, וואָס זענען געשאַפען געוואָרען צווישען יודען וועגען די ראָטשילד'ס און זייער פערמעגען. — די לעגענדע מיט'ן טשאָרטקאָווער רבי'ן

באַלד נאָך יום־טוב איז דער רבי אין געהיים אַוועק קיין סניאַטין. מאיר אַנשעל איז שטאַרק איר בערגשט געוואָרען פון דעם צדיק'ס בעזוך ביי איהם. אָבער פון דעם רבי'ס פערוואָלקענטען פנים, דאָס ער פערשטאַנען, אַז עפּעס שלעכטס האָט פּאַסירט. עס האָט נישט גענומען לאַנג און אַלץ איז איהם קלאָר געוואָרען.

דאָס, וואָס מען איז איהם חושד אין אַזא פערברעכען, האָט מאיר אַנשעלן זעהר געערגערט. ער האָט אָבער פערביסען די ליפען, איז אַרויס פון שטוב אַ שווייגענדיגער און ער איז באַלד צוריק־געקומען מיט צוויי הונדערט דוקאַטען, וועלכע ער האָט איבערגעגעבען דעם רבין, און ער האָט צו־געזאָגט ר' הערשעלען, אַז דאָס איבעריגע וועט ער מיט דער צייט אויסצאָהלען.

דער רבי איז אַ צופרידענער אַהיימגעפאָהרען קיין טשאָרטקאָוו און זיך שטאַרק געפרייט, וואָס אַ יודיש קינד איז פּטור געוואָרען פון אַן עבירה און אָרימע כלות האָבען צוריק בעקומען זייער נדן.

יאָהרען זענען אַוועק, די כלות זענען שוין געווען מאַמעס פון גרויסע קינדער און מען האָט שוין געהאַט פערגעסען אין דער מעשה מיט די צוגעגנב'עטע דוקאַטען. איין מאָל איז קיין טשאָרטקאָוו געקומען צופליהען אַ רייטער און מודיע געווען דעם רבין, אַז דער פּריץ וויל איהם זעהן. דער רבי האָט געמיינט, אַז דאָס שמעקט מיט אַ נייער גזרה אויף יודען, איז ער מיט גרויס האַרץ־קלאַפּעניש און מיט תפילות אויף די ליפען אַוועק צום פּריץ.

באַלד ווי ר' הערשעלע איז איבערגעטראָטען די שוועל פון דעם פּריץ'ס סאַלאָן, האָט ער איהם געפרעגט:

— האָט מען ביי דיר, מיט יאָהרען צוריק, אַוועקגעגנב'עט אַ בייטעל מיט 500 דוקאַטען?

— יאָ! — האָט ר' הערשעלע געענטפערט, און ער האָט דעם פּריץ דערצעהלט די גאַנצע מעשה, ער האָט אָבער פערהוילען ווער עס האָט דאָס געלד געגנב'עט, און אַז די גנבה איז שוין צוריקגעקעהרט געוואָרען.

ווען דער רבי האָט געענדיגט, האָט דער פּריץ בעפוילען זיין דינער צו דערלאַנגען דעם בייטעל און אויסגעשיט דאָס געלד אויפ'ן טיש פאַר'ן רבין. אין די אויגען, ר' הערשעלע איז געבליבען זיצען דערשטוינט און נישט געקענט בעגרייפען, וואָס דאָ טוט זיך. אָבער דער פּריץ האָט איהם די זאַך דערקלערט:

אַ גויע פון זיין דאָרף האָט יענעם ערב פּסח געפייניגט אין דעם רבי'נס שטוב. דערזעהענדיג אַזא גרויסען מטמון מיט געלט אין שופלאָד, האָט זי דאָס געלט צוגעלאַטכענט. דאָס געלט איז ביי איהר געלעגען אַזוי אַ היבש ביסעל יאָהרען. אָבער דער גויעס מאַן האָט געפייצט דער בעהאַלטענער אוצר. האָט ער זיך נישט געקענט איינהאַלטען אַרויסגענומען אַ דוקאַט און איז אַוועק אין שענק אַריין טרינקען. ער האָט אַזוי געטון דריי מאָל און אַלע מאָל אויסגעגעבען אַ דוקאַט. דעם שענקער איז די זאַך געוואָרען זעהר פערדעכטיג און ער האָט עס דערצעהלט דעם פּריץ. דער פּריץ האָט גלייך געלאָזט ברענגען צו זיך דעם פּויער און די פּויערטע און נאָך אַ שטרענגען אויספאָרשונג האָט זיך די גויע מודה געווען אין איהר פערברעכען. „דערפאַר — האָט דער פּריץ פערענדיגט — האָב איך דיך געשיקט רופען, כדי דיר אָפּצוגעבען דאָס געלט".

דער רבי האָט האַרציג בעדאַנקט דעם פּריץ און ער איז גלייך, דעמועלבען טאָג, אַוועק קיין סניאַטין. ער איז גלייך אַריין צו מאיר אַנשעלן און איהם דערצעהלט די גאַנצע מעשה. מאיר אַנשעל האָט זיך פערטייט פאַר'ן רבין, אַז ער האָט געמוזט פערמשכנ'ען זיין גאַנץ פערמעגען, כדי צוזאַמענצושטעלען דאָס גאַנצע געלט. דעם רבי'ס איז שטאַרק געפעלען געוואָרען ר' מאיר אַנשעלס טאַט. ער האָט איהם צוריקגעגעבען די 500 דוקאַטען און צוגעווינשעוועט, אַז דאָס רייכטום זאָל זיך נישט אָפּטאָן פון איהם און פון זיינע קינדס־קינדער אויף אַלע דורות...

אַזוי דערצעהלען די חסידים. וואָס איז אָבער נישט מעהר ווי אַ לעגענדע. דער אמת איז, אַז דער ערשטער ראָטשילד איז קיינמאָל נישט געווען קיין משרת ביים טשאָרטקאָווער רבין און נישט ער האָט געהאַט עפּעס צו טון מיט די 500 דוקאַטען. די מעשה איז אָבער זעהר אַ שעהנע און ווייזט ווי די רייכקייט פון דער ראָטשילד־משפחה האָט געווירקט אויף דער יודישער פאָלקס־פאַנטאַזיע.

מאיר אַנשעל ראָטשילד איז געשטאָרבען דעם 19־טען סעפּטעמבער 1812 ד.ה. מיט 121 יאָהר צוריק, אין עלטער פון 70 יאָהר. נאָך דעם פאָטערס טויט, האָבען זיינע זיהן געגרינדעט באַנק־פירמעס אין די מלוכה־שטעט פּאַריז, וויען, לאָנדאָן און נעאַפּאָל.

גוטלא ראָטשילד, מאיר אַנשעלס פרוי, האָט דערלעבט צו זעהן איהרע זיהן אַלס פינאַנציעלע הערשער פון אייראָפּע. זי אַליין האָט אָבער נישט געוואָלט וואוינען אין די אַריסטאָקראַטישע פּאַלאַצען פון איהרע רייכע קינדער און ביז דעם לעצטען טאָג פון איהר לעבען, האָט זי זיך אַרומגעדרעהט איבער די דומפּיגע, טונקעלע צימערען פון הויז 69 יודענגאַס, אין געטאָ פון פראַנקפורט, וואו עס איז געשטאַנען דאָס וויגעל פון איהר געליבטען מאַן.

עס ווערט דערצעהלט אַן אַנעקדאָט, אַז אַ שכנה איז געקומען צו גוטלאַן זיך בעקלאָגען, אַז עס געהט אויסברעכען אַ מלחמה און זי האָט נישט קיין געלט אויסצולייזען איהר בן־יחיד. די אַלטיטשקע האָט דער איבערגעשראָקענער געטרייסט מיט די פאָלגענדע ווערטער:

— זאָרג זיך נישט, טאָכטער לעבען, אַז מיינע קינדער וועלען קיין געלט נישט געבען, וועט קיין מלחמה נישט זיין. און גלויב מיר, אַז צו מיינע רייך וועלען די זיך גיכער צוהערען ווי צו די רייך פון דעם קעניג אַליין...

גוטלא האָט איהר מאַן געבוירען צעהן קינדער: פינף זיהן און פינף טעכטער. זי אַליין האָט אַ סך איבערגעלעבט איהר מאַן, זי איז געשטאָרבען דעם 7 מאַי 1849, אין עלטער פון 94 יאָהר.

מיט איהר טויט האָט זיך פערענדיגט די געשיכטע פון דעם אָרימען יודישען חלפן פון פראַנקפורטער געטאָ, ווען עס איז בעשערט געווען אָנצוהויבען אַן אינטערעסאַנט קאַפּיטעל אין דער געשיכטע פון אייראָפּעאישען פינאַנץ, אַ קאַפּיטעל וואָס האָט זיך נאָך ווייט נישט געענדיגט, — אַ מאַן, וואָס איז געווען דער פאָטער פון דער איינפלוסרייכסטער משפחה, וואָס דאָס אייראָפּעאישע יודענטום האָט אַרויסגעגעבען, און וועמענס איינפלוס איז נאָך שטאַרק ביז דעם היינטיגען טאָג. די ראָטשילד פאַמיליע האָט זוכה געווען צו מעהר ליבע און פערעהרונג ביי דער יודישער פאָלקס־מאַסע ווי די אַנדערע באַנקירען־משפּחות דערפאַר, ווייל נישט געקוקט אויף איהר גרויס רייכקייט און אינטערנאַציאָנאַלען פאַרנעהם איז זי געבליבען נאַציאָנאַל־יודיש ביז דעם היינטיגען טאָג.

י. שטעגער.

(סוף)

די ענדלאָזיגקייט פון יודען־פערפאָלגונגען אין דייטשלאַנד

מינכען. (יט"א) די „בייערישע שטאַטס־צייטונג" טיילט מיט, אַז די לייטונג פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען אין עלבערשטאַט האָט בעשלאָסען, אַז דער צוטריט פאַר יודען אין דער גאַנצער געגענד ווערט פערבאָטען. ווער עס קויפט ביי יודען אָדער פערקויפט זיי וואָס עס איז ווערט בעצייכענט אַלס פאָלקס־פערראַטער און קען נישט בעטראַכט ווערען אַלס פאָלקס־גענאָסע.

בערלין. (יט"א) דער בעריהמטער יוריסט פּראָפ. האַנס קעלסען (דער שאַפער פון דער עסטרייכישער קאָנסטיטוציע) און דער פּראָפעסאָר פון פערגלייכענדער פילאָלאָגיע ד"ר לעאָ שפּיצער זענען ענדגילטיג בעזייטיגט געוואָרען פון קעלנער אוניווערזיטעט און איבערגעטראָגען געוואָרען אויף עמעריטור.

פון האַמבורגער אוניווערזיטעט זענען ענדגילטיג בעזייטיגט געוואָרען דער אַנאַטאָם פּראָפ. היינריך האַל און דער בעריהמטער יוריסט א. אַלבערט מענדעלסאָן־באַרטאָלדי, עהרען־דאָקטאָר פון האַגער אוניווערזיטעט, וועלכער האָט אויך געשפּילט א וויכטיגע ראָל בעת די פרידענס־פערהאַנדלונגען אין ווערסאַל.

בערלין. (יט"א) אין רייכסמיניסטעריאַל־בלאַט ווערט אָפיציעל מיטגעטיילט וועגען דער בעזייטיגונג פון געוו. מיניסטעריאַל־דירעקטאָר און מיטגליד פון רייכסראַט ד"ר הערמאַן באַרט.

בערלין. (יט"א) דער געמיינדע־ראַט אין געפינגען האָט בעשלאָסען צו בעזייטיגען פון מאַרק אַלע אָסט־יודען.

איינסבּרוק. (יט"א) אויך די דייטשע פּאָסט־פערוואַלטונג שטעהט נישט אָב אין דער אַנטי־יודישער באָיקאָט־אַגיטאַציע. אין א רייה פּאָסט־אַמטען אין דייטשלאַנד זענען אויסגעהאַנגען געוואָרען פּלאַקאַטען מיט פאָלגענדען טעקסט: „דייטשען! קויפט נישט אין יודישע געשעפטען!"

אונטער דעם אויפשריפט ווערען אויסגערעכענט אַלע אָרטיגע יודישע געשעפטען.

איינסבּרוק. (יט"א) די דעמאַגאָגישע יודען־העצע ווערט אין דייטשלאַנד געפיהרט מיט דער פולער קראַפט אויך דורך דעם היטלעריסטישען „אַרבייטס־פראָנט"... די פיהרער פון „אַרבייטס־פראָנט" פיהרען זייער פּראָפּאַגאַנדע אונטער'ן ליגנערישען לאָזונג: „וועניגער יודען — וועניגער אַרבייטסלאָזע".

בערלין. (יט"א) לויט דער פעראָרדנונג פון פּרייסישען בילדונגס־מיניסטער טאָר אין קיין פאַל נישט ערטיילט אָדער פערלענגערט ווערען קאָנצעסיעס אויף צו פיהרען פּריוואַט־שולען פאַר פּערזאָנען פון נישט אַרישער אָפּשטאַמונג.

דער אַריער־פּאַראַגראַף קומט אָבער נישט אין בעטראַכט, אויב עס האַנדעלט זיך וועגען שולען פאַר נישט אַרישע קינדער.

בערלין. (יט"א) דער פּרייסישער בילדונגס־מיניסטער האָט פעראָרדנעט, אַז די שלוס־עקזאַמענס אין אַלע שולען זאָלען אַרומנעמען אויך ראַסען־קענטשאַפט און בעפעלקערונגס־פּאָליטיק. מיט די דאָזיגע געגענשטאַנדען מוז זיך דערייבער בעקענען יעדער שילער. די בילדונגס־מאַכט וועט ספּעציעל קאָנטראָלירען די פאָרשריטען אויף דעם געביט.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 07-149
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
צלע אַרט אַנאַליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — ד'גטשניצע־פּרייזען.

רעגולאַציע פון געבורטען לויט'ן אייגענעם ווילען

(סוף).

אין דער לעצטער צייט זענען צוגעקומען נאָך אַ גאַנצע רייה מיטלען. זענען די מיטלען ערפאָלגרייך? אין דער מעדיצין איז דאָ אַ וועטעל, אַז אויב צו בעקעמפען אַ קראַנקהייט, עקזיסטירען אַ סך מיטלען — העלפט קיינער פון די נישט. אַלזאָ, קיין הונדערט־פּראָצענטיגע פערזיכערונג עקזיסטירט נישט ביי די מיטלען, זענען זיי לכל הפחות אומשעדליך? צום בעדויערען קען מען דאָס אויך נישט זאָגען, פערהאַן אַזעלכע מיטלען, וועלכע קענען אַרויסרופען ביי דער פרוי ענטצינדונגען און שעדיגען אַזוי די געבורט־אָרגאַנען, אַז די פרוי זאָל מעהר קיינמאָל נישט קענען שוואַנגער ווערען, דערצו נאָך קען זי קראַנק ווערען אויף'ן גאַנצען לעבען, ווייטער ליידט ביי בענוצען די מיטלען אין א גרויסער מאָס דאָס עסטעטישע געפיהל, וועלכע שפּילט אַזאַ גרויסע ראָל ביי די בעציהונגען צווישען מאַן און פרוי.

דאַן האָט מען אָנגעהויבען זוכען מיטלען מעהר נאַטירליכע, כדי צו בעזייטיגען די אַלע פריהער אויסגערעכענטע פעהלערען.

אַזאַ מיטעל איז, שיינט אויס, לעצטענס געפונען געוואָרען. די ווירקליכקייט פון יעדען מיטעל אין דער מעדיצין ווערט געפּרובירט יאָהרען ווייט און אויף אַ גרויסער צאָהל מענשען. שוין ביז יעצט פון 1929 יאָהר ליגען פאַר אַ סך מיטיילונגען פון אַ סך אויטאָריטעטען וועגען דאָס ערפאָלגרייכקייט פון דעם מיטעל. וואָס איז שיין שעדליכקייט, איז דאָס מיט בעשטימטהייט אויסגעשלאָסען, דאָס מיטעל איז אַ נאַטירליכער, און אַלץ וואָס עס איז נאַטירליך, איז אויך עסטעטיש און געזונד, דאָס מיטעל איז אויך עטיש און געהט נישט אַפילו געגען רעליגיעזע פאָרשריפטען. דוקא פערקעהרט, עס צווינגט דעם מענשען אין בעשטימטע צייטען בעהערשען זיינע אינסטינקטען, וואָס האָט אויך אַ ערציהערישע בעדייטונג.

איין פעהלער איז נאָר דערביי, וואָס דאָס פאָלק מוז לעבען מיט רעכנונג — עס איז אָבער אַ קשיא צי דאָס איז אַ פעהלער — אַז מ'לעבט מיט רעכנונג, שטאַרבט מען מיט ווידוי, זאָגט א יודישער שפּריכוואָרט.

דעם ערשטען געדאַנק וועגען דעם מיטעל האָט געגעבען דער יאַפּאַנישער ד"ר אָגינאָ. ער האָט פעסטגעשטעלט, אַז אין יעדען מאָנאַט עקזיסטירט ביי יעדער פרוי אַ צייט, ווען זי איז אומפעהיג צו שוואַנגער ווערען, פערשטעהט זיך, אַז דאָס איז געווען אַ געדאַנק, בעגרינדעט אויפ'ן סמך פון אָבסערוואַציע און עקספּערימענטען. דעם זעלבען געדאַנק האָט שפּעטער ענטוויקעלט אַ עסטרייכישער פּראָפעסאָר פון אינסבּרוק קנאוס.

כדי דער נישט מעדיצינער זאָל קענען פער־

פון ד"ר פלאַטקי.

שטיין אויף וואָס זענען די אויספיהרונגען פון די ביידע וויסענשאַפטס־מענער בעגרינדעט, מוזען מיר געבען דאָ אַ קורצען איבערבליק איבער דעם יוזען פון דעם בעפרוכטונגס פּראָצעס.

ביים בעפרוכטונג נעהמען אַנטייל דאָס מענשליכע זוים און דאָס ווייבערישע איי. ווען דאָס זוים דרינגט אַריין אין דעם איי, ווערט דאָס איי בעפרוכטעט. אַלע ביז יעצט שוואַנגערשאַפטס פערהיטונגס־מיטלען בעשטעהען טאַקע אין דעם מעכאַנישען פערשטעלען דעם וועג דעם זוים. ער זאָל זיך נישט צוזאַמענטרעפען מיט דעם איי, עס זענען אויך דאָ מיטלען, וואָס פערניכטען בעמיש דעם זוים, איידער ער דערגרייכט צום איי.

אַ דאַנק די אונטערזוכונגען פון געלערנטע איז פעסטגעשטעלט געוואָרען: דאָס אייעלע געפינט זיך ביי דער פרוי אין אַזוי גערופענעם אייערשטאָק, דאָרט געפינט זיך אַ סך אייעלעך, אָבער די זענען נישט פאַרטיג. נישט קיין ענטוויקעלטע, איינמאָל אין 28 טעג ווערט אַזאַ אייעלע פאַרטיג און געהט אַרויס פון אייערשטאָק, ווען אין דער צייט בעגעגענט אַזאַ פאַרטיג אייעלע אַ זוים קען קומען צו אַ בעפרוכטונג. עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אַז ווען בעציהונגען צווישען מאַן און פרוי קומען פאַר פאַר דער צייט, אָדער נאָכדעם, ווי עס געהט אַרויס דאָס פאַרטיגע אייעלע, דאַרף די בעפרוכטונג נישט קומען, מיט דעם ערקלערט זיך טאַקע, וואָס נישט אַלע מאָל ווערט אַ פרוי שוואַנגער, כאָטש בעציהונגען קומען דאָך פאָר.

ווייטער דאַרף מען צוגעבען, אַז דאָס אייעלע בלייבט לעבעדיג און פעהיג צו בעפרוכטען אין א משך פון נאָר אַ פאַר שעה, דער זוים, אַרויסגעהענדיג פון דיין רעזערוואַר בלייבט פעהיג צו בעפרוכטען דאָס איי אין אַ משך פון 48 שעה. ווען מיר וואָלטען וויסען גענוי די צייט, ווען דאָס אייעלע געהט אַרויס פון אייערשטאָק, קען מען אָפּהאַלטענדיג זיך פון געשלעכטליכע בעציהונגען אין דער צייט, אויסמיידען אַ שוואַנגערשאַפט. די צייט איז טאַקע פעסטגעשטעלט געוואָרען. דאָס אייעלע געהט אַרויס פון אייערשטאָק 14 טעג פאַר דעם אָנהויב פון דער מענסטרואַציע, דאָס הייסט, אַז פערצעהן טעג נאָכדעם, ווי דאָס אייעלע איז אַרויסגעגאַנגען און דורכ'ן זוים נישט בעפרוכטעט געוואָרען, קומט צו אַ בלוטונג — דער אָרגאַניזם וואַרפט אַרויס דאָס אומבעפרוכטעטע איי, אַלס א איבעריגע זאַך.

אַלזאָ, ווען אַ פרוי האָט רעגולער איהר פעריאָד, ווען די בלוטונג קומט ביי איהר אַן יעדען מאָל נאָך אַ פעסט בעשטימטע צאָהל טעג, צום ביישפּיל אַלע 28 טעג (ביי דער מעהרסטע טייל פרויען) קענען מיר וויסען, אַז דאָס אייעלע געהט ביי איהר אַרויס אין דעם 14־טען טאָג נאָכ'ן אָנהויב פון דער מענסטרואַציע. אַלזאָ, דער טאָג, ווען זי זיין דער געפעהרליכסטער, אָדער פאַסענדסטער אין זין פון שוואַנגער ווערען. קענטיג, אַז פון דער פּראַקטיק איז דער טערמין געווען שוין בעוואוסט אונזערע אַלטערען, ביי יודען קענען מאַן און פרוי זיך צוזאַמענקומען ערשט 7 טעג נאָך דעם, ווי ס'איז ביי דער פרוי נאָך קענטיג אַ רויטער פלעק פון דער מענסטרואַציע. דאָס איז טאַקע אומגעפעהר דער טאָג, ווען דאָס אייעלע געהט אַרויס פון אייערשטאָק.

אַזוי ווי אָבער דער זוים קען וואַרטען אויף דעם אייעלע 48 שעה, מוז מען דאָס אויך נעהמען אין אַכט. וועלענדיג זיין נאָך פאָרזיכטיגער, וועלען מיר צוגעבען נאָך 24 שעה פאַר'ן זוים און 24 שעה פאַר דעם אייעלע, וועלען מיר בעקומען אַ צייט פון 16—11 טאָג נאָך דער מענסטרואַציע, וואָס איז דער פאַסענדסטער צום שוואַנגער ווערען. אָפּהאַלטענדיג זיך פון בעציהונגען מיט דער פרוי אין די טעג קען מען אויסהיטען פון אַ שוואַנגערשאַפט. אויף אַ גאַנצע רייה פון פאָרפאַלקען איז דער פאַקט אויסגעפּראָבירט געוואָרען און בעשטעטיגט געוואָרען.

עס איז אָבער דאָ איין מניעה, נישט אַלע פרויען האָבען בכלל רעגולערע זייער פעריאָד, און נישט אַלע — אַלע 28 טעג. פאַראַן אַזעלכע פרויען, וואָס ביי זיי איז דער פעריאָד אַלע 21 טעג אָדער 35 טעג און דערצו אַמאָל אַזוי פיל טעג און אַן אַנדער מאָל אַן אַנדערע צאָהל טעג. אין אַזעלכע פאַלען איז שוין שווערער די שוואַנגער־טעג אויסצורעכענען. דאָך, ווען די פרוי ווייסט גענוי די טערמינען פון די פעריאָדען אין אַ משך, לאָמיר זאָגען, אַ יאָהר צייט. קען מען אויסרעכענען די טעג פאַר יעדען מאָנאַט בעזונדער און נעהמען דעם קורצסטען און לענגסטען טערמין, צווישען וועלכע עס קענען קיין בעציהונגען נישט פאָרקומען — פערשטעהט זיך, אַז צוליב דעם מוז די פרוי גענוי נאָטירען אין לוח די טערמינען פון איהרע פעריאָדען.

אַזוי אַרום קענען מיר רעגולירען די געבורטען אויף אַ נאַטירליכען אופן, נישט פערגוואַלדיגען דער נאַטור און לויט אונזער אייגענעם ווילען. עס איז אויך דאָ אַ האָפנונג, אַז א דאַנק די פאָרשריפטען וועט ענדליך פערניכטעט ווערען די פאָלגען פון אַבאָרטען.

וואָס גיבען די ידיעות וועגען דעם וועלען אַריינדרינגען אין די ברייטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג. אַלץ מעהר נוצען וועט דאָס ברענגען.

Dr. med. **H. LUBICZ**
ספּעציאַליסט פאַר ווענערישע און געשלעכטס־קראַנק.
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 32-141.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוועגד, זונטאָג פון 9—11 בייטאָג

זאל ער ברענען, ווי קיה׳!..

(2) אַז אַ פּראָצענצ מע״ ווּ נשט אַזוי צו איהר „ליבען געמאהל“ — דאָס איז נישט קיין זעלטענ־הייט, אָבער, אַז אַ דאַמע זאָל בפירוש אונטערצינדען די שטוב, וואו עס געפינט זיך איהר מאַן, כדי איהם פטור צו ווערען — דאָס האָט נעכטען פּאַסירט אין דאָרף לעטנאווא, קאָנינער קרייז, וואו די פּויערטע, וואַצלאַווא פראַנקיעוויטש האָט אַליין אונטערגעצינדען איהר אייגענע שטוב.

כמה שנאמר: — זאָל ער ברענען, ווי קיהן!

פון „פּועלי אגודת ישראל“

זונטאָג אָוונט איז אין איינעמס לאָקאַל פאַרגעקומען אַ הספד נאָך דער פטירה פון חפץ־חיים. מיט הספדים זענען אַרויסגעטרעטען הרב סענגאָל שליט״א, פרנס ד. צ. זילבערשטיין, ב. לאַנדענבערג א. א. נאָך די הספדים איז געמאַכט געוואָרען אַ זאַמעל־אַקציע פאַר דער ישיבה פון חפץ־חיים.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 27 סעפּטעמבער 1933

11,50 פאָרלעזען דעם פּראָגראַם פון לויפענדען טאָג. 11,57 צייט־סיגנאַל פון ווארשא. 12,05 מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטעס. 12,25 טעגליכער איבערזיכט פון דער פּוילישער פּרעסע. 12,33 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 12.35 מוזיק פון פּליטען. 12,55 נאָכמיטאָג־ידיעות. 13,00 הפסקה. 14,55 מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטעס. 15,45 פּאָסט קאַסטעל פון פּ.ק.אָ. 16,00 סימפאָנישע מוזיק פון פּליטעס. 17,00 אַקטועלע פאָרלעזונג. 17,15 סאָליסטען־קאָנצערט. 18,15 פאָרלעזונג „סטעפאַן באַטאָרי“. 18,40 לייכטע מוזיק. 19,10 רעדע וועגען דער נאַציאָנאַלער הלוואה. 19,20 פערשידענעס. פּראָגראַם אויפ׳ן נעכסטען טאָג. 19.40 ליטעראַרישע פירטעל־שעה. 20.00 קאָמוניקאַט פון דער האַנדעלס־קאַמער. 20,15 טראַנסמיסיע פון ווארשעווער קינסערוואַטאָריום. 22,00 טאַנץ־מוזיק. 22,25 ספּאָרט־ידיעות. 22,35 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 22,40 טאַנץ־מוזיק.

* * *

פון אויסלאַנד

15,45 דאווענטרי — סימפאָנישער קאָנצערט. 17,25 מאָסקווע — אָפּערע „באָריס גאָדונאָוו“. 20,00 דאַווענטרי — באַך־אָווענד. 20,30 בודאַפּעשט — סימפאָנישער קאָנצערט. 20,30 מיילאַנד — אָפּערע. 21,00 שטאָקהאָלם — סימפאָנישער קאָנצערט.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	78.00
3 פּראָצענטיגע בוראָוולאַנע —	33.00
4 „ דאָלאַרובקאַ —	48.25
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	50.50
8 „ וואַרשאַווער פאַנד־בריף	43.00
8 „ לאָדזער „ „	40.00
ענגלישער פונט — — —	27.70
דאָלאַר — אָפיצ. 5.85, נישט אָפיצ. —	5.75
גאָלד־דאָלאַר — — — —	9.05
גאָלד־רובל — — — —	4.77
דייטשער מאַרק — — —	2.09

טרינקט נישט קיין רויה וואַסער —

היט אייך פון בויך־טיפוס.

קלאַנג־קינא **CAPITOL**

הייַנט גרויסע פּרעמיערע! הייַנט גרויסע פּרעמיערע!

„דאָס האַרץ פון אַריז“

אין די הויפּט־ראָלען: WALLACE BEERY i RICARDO CORTEZ

אָנהויב 4.30 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12.30 בייטאָג.

ס׳איז נאָר וואָס אַרויס פון דרוק אַן׳אינטערעסאַנט בוך פון דעם יונגען יודישען פּובליציסט

אריה שטרייט

א. ד. נ.

„געטהע און די פּוילישע יודען“

אין דעם בוך ווערט צום 1־טען מאָל אין דער יוד. שפּראַך בכלל אויפ׳ן סמך פון נייע און נאָך אומבעקאַנטע מאַטעריאַלען אַלזייטיג און מיט אַ גרויסער בקיות אַרומגערעדט אין אַ לייכטער און פּאָפּולערער פאָרם דער שייכות פון׳ם גרעסטען דייטשען דיכטער געטהע צו יודען בכלל און צו פּוילישע יודען בפרט.

פּרייז פון בוך 1.50 זל. פאַר די לייענער פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ אַ הנחה־פּרייז 1 זל. שוין מיט פּאָרטאָ. געגען נאָכנאַהמע ווערט נישט געשיקט.

אַדרעס פאַר בעשטעלונגען און געלד־איבערווייזונגען:
Leon Streit, Stanisławów, Łosina-Wola 117/ll.
אָדער אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

דעם 23 ר.ח. איז **פאַרלוירען געוואָרן** דורך אַ צורייזענדער פּערזאָן

אַ שניר פון 50 אמת׳ע פּערל

מיט אַ ראָזע־שאַטירונג.

דער אָביעקט איז אַן׳אָנדענקען און מען בעט דעם עהרליכען פינדער אָבצוגעבענגען אויף פּיעטריקאָווער 225. וואהנ. 6 פון 8–11.30 און פון 1–5 נאָכמיטאָג

געגן אַהויכע בעלוינונג

די ענטשפּרעכענדע בעהאָרדענישען וועגען אינלענדישען קויפען זענען געמאַכט געוואָרען.
5214

צו פעדינגען

אַנ׳אָרט צו פּערקויפען

אתרוגים

איז אין באַר וואַרשאַווסקי **אגראַדאָווא 2**, טעל. 163-23 ביי בתו פאַרבער.

אַכטונג! פּאָריגע וואָך האָט מען צוליב אַ טעות אין מ׳ין העטערן פּילסודסקיענאַ 37 אַרויסגעגעבען אַ פּאָר גאַרדינען צו 2 פענסטער און איבערגעלאָזט אַ פּאָר גאַרדינען צו אַיין פענסטער. מ׳ערט געבעטען אָבצוגעבענגען די פּאָר גאַרדינען. אין געגענפאַל וועל איך מוזען דערפאַר בעצאָהלען, וואָס איך בין נישט אימשטאַנד. אָבצוגעבענגען פּילסודסקיענאַ 43, צו מ. לענגא.
5225

וויכטיג פאַר דאַמען נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגעמאַכט די אַלטעסטע

היטען

אויף גאַנץ נייע און אויף נייע היטען צו 3.50 נעדרעסט די אַדרעס

„TOLA“
23 Zawadzka 23
II wejście parter.

ווערקשטעל שירמס פון **און שפּאַציר־שטעקענס**

ס. פייגענבוים

לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19

ממפּעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען־ און מענער־שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ־פּרייזען. נעהמט צו אָלערליי רעפּאַראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

כירורגישער קאַבינעט

Dr. med.

J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אָפּעראַציעס, אַפּאַראַטן, הילם ושילאַקעס א.א.ח. נעמט אָן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אָוו. לעטשניצע־פּרייזען.

Dr. med.

E. Reicher

ספּעצ. פאַר מענער־שוואַכע, און סעקסועלע בעראַטונג פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93 נעמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–8. זונטאָג און פייערטאָג פון 9–1.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

אַנדזשעיאַ, 5 טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו. זונטאָג און יום־טוב פון 9 - 1 פאַרמיטאָג. בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr.

J. HERSZFINKIEL

זשעלאַזנאַ 8a

טעל. 111=87

צוריקגעקעהרט

צאָהן־אַרצט

St. Gelberg

14 זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 10–2 און פון 4–7 אָוו.

כירורגישער קאַבינעט

Dra med.

M. Kantora

איז געוואָרען איבערגעטראַגען!

אויף זשעלאַנאַ 5

טעל. 112=22

נעהמט אָן פון 1–3 און פון 6–8 אָוו. לעטשניצע־פּרייזען.

לעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.

וויזיט 3 זל.

אי בר אוריין הוא יאי

(מנחות נ״ב)

אין אַלע רעכטס ענינים ווי: פּאַראַט־קאָווע, סאָנדאָווע, וואָיסקאָווע, פר, אַקטען פון: שותפות, ליקווידאַציע, דזשיערזשאַווע, קויף און פאַרקויף א. ז. וו. אינפאָרמירט, רעדאַגירט און ערלעדיגט לויט׳ן אויסטאַוו רעכטסק.

י. ה. בוזין, לאָדז,

3 אגראַדאָווא 3

טעל. 191-48

(עקזיסטירט זיַט 1910)

כ׳פיתר אַרויך געזעצמעסיג שירס־נאָריפטען און בעטפּליג זיך אין בורותן, מיט׳ן בעסטען ערפאָלג.

פ.ס. פאַר שטענדיגע קליענטען אַלע אַרט אינפאָרמאַציעס (טעלעפאָניש) בחנם.

קאָמוניקאַט

פון דער סעקציע צייטונגס־פערשפּרייטער ביים צענטראַלען קליינהענדלער־פאַראיין, פּאָמאָרסקאַ 15.

אויף דער מאָנטאָג׳דיגער פערזאַמלונגס־זיצונג פון 25/9 איז איינשטימיג בעשלאָסען געוואָרען צו צייכנען די נאַציאָנאַלע הלוואה מיט 150 זל

קאָמיסיאָנס־לאַגער

פון פערשידענע מאָדערן

מעבעל

נייעס און גענוצט בעקומט איהר צו די ביליגסטע פּרייזען נור ביי

א. ווייצמאַן

שענקעוויטשא 6.

בעמ.: איך קויף אויך פערשידען גענוצט מעבעל, דיוואַנעס, נייה־מאַשינען, שרייב־מאַשינען, פּעלצען א.ז.וו.
4800

קליינע אנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ראַקאַלען

צו נועקסלען אַ זוניגע 3־צימער־וואוינונג מיט בעקוועמליכקייט אויף מיינע 2=צימער־וואוינונג. צו ערפאַהרען קילינסקיעגאָ 19, וו. 19.
5289

פרייע פּאָסטענס

עס ווערט געזוכט שטריקער־אַרבייטער אויף 8־ער מאַשינען פּאָדזשעטשנאַ (יודישע גאַס) 11, אין טויער.
5236

איך זוך אַ שטריקער־געזעלען צו סוויטערס. צו מעלדען זיך סאָלנאַ 11, ביי ביאַליסטאָק.
5227

פערשידענעס

Uczenica kl. 8 udziela lekcji po 50 gr. Północna 10, m. 44

ווי אויך צו פעדינגען אַ וואוינונג. 5284

אַ ווישאַק צו פערקויפען און אַ פּאָר פּילע שטאָרען, דזשעלנאַ 41, וו. 15, פון 2 ביז 4.
5280

צו פערקויפען געלעגענהייטליך אַ מאָדערן שלאָף־צימער און אַנ׳עס־צימער אין בעסטען צושטאַנד צו ערפאַהרען זשעלאַנאַ 28, וו. 3, 1־טער שטאָק, פראָנט, פון 8 ביז 9 אָוונט יעדען טאָג

זיכערע הילה און א רפואה!

אהן אָפּעראַציע, אהן בלוט, אהן אַ מעסער און אהן בלוט־פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס און פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל־ברוך ווערט גרויס און אַ מענשען־קאָפּ, און עס פעלט שוין אין דעם פיס איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה, דאָך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שמערצליך. ספּעציעלע גוטע הייל־באַנדאַזשען בעזונדערע דיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאַר הויקערס, לייטמאַנען ספּעציעלע הייל־גאָרסעטען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַטפיס, ווי אויך קינסטליכע גוטע פיס. עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל־אַנשטאַלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאַלגענדע אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד״ר בראַנטש, פּראָפ. ד״ר י. מאַרישלער. פּראָפ. דר בר. קיטראַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען־קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

אַ דאַנק דעם גרויסען ספּעציאַליסט ה׳ דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט, פּאַרטער) ביַן איך בעפרייט געוואָרען פון אַ שווערע אָפּעראַציע, וועלכע עס האָט מיך געדראָהט צוליב מיין ברוך־קראַנקהייט. אין די קריטישסטע מעג האָט דער ה׳ דיר. ראַפּאַפּאָרט נישט געשוינט קיין מיה און האָט נישט גערוהט ביז מיין געזונד־צושטאַנד איז געוואָרען בעפרידיגענד. פאַר אַזאַ אויפזיכט און אויסקורירען מיך פון אַזאַ געפעהרליכער ברוך־קראַנקהייט דריק איך איהם אויס דערמיט מיין עפענטליכע דאַנקבאַרקייט.

לייזער טאַביאַש, לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 7, 3. שט.

אַנאָנסען־פּרייז פאַר אַ מילימעטער־שורה

פאַר׳ן טעקסט—8 ... פרייטאָג און ערב־יו״ט—24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען

אין טעקסט—40 . . . . —60 4

נאָכ׳ן טעקסט—12 . . . . —18 . . . .

אויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס מעהרערע ווארט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס־פּרייז:

אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר׳ן אינהאַלט און טעקסט פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און פאַרנאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg   Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.